

TACTICS pack-II

**Планування бою (дій) взводу,
роти**

Книга 2: ЗРАЗКИ РІШЕНЬ на ШТУРМ і ПРОРИВ ОБОРОНИ ПРОТИВНИКА (на основі досвіду 2022-23р.р. та Другої світової війни)¹

Зміст

1/ПОКРОКОВИЙ «РОЗБІР» ШТУРМОВИХ ДІЙ зс рф та ПРОТИДІЯ ЗСУ	3
ПЛАН АТАКИ ШТУРМОВОГО ЗАГОДУ зс рф (стовпчик таблиці ліворуч) і ПРОТИДІЯ ЗСУ (стовпчик таблиці праворуч)	3
Висновки: ВІДБИТТЯ ШТУРМУ РУСНІ (дії ЗСУ)	5
ПІДГОТОВКА до можливого ШТУРМУ	6
Дії ЗСУ під час ПІДГОТОВКИ до ШТУРМУ	7
Дії ЗСУ під час ШТУРМУ	7
Дії ЗСУ під час ЗАКРІПЛЕННЯ противника на позиціях	7
2/ТАКТИКА АТАК БРОНЕТЕХНІКОЮ	8
Варіант 1 прийому «ФРОНТАЛЬНА АТАКА ЧЕРЕЗ ПРОБИТИЙ КОРИДОР»	8
Варіант 2 прийому «фронтальна атака через пробитий коридор»	14
Прийом «РАПТОВИЙ КИДОК».....	14
ТАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ «ЗВ'ЯЗКИ»: ТАНК + БМП-2	20
3/ТАКТИКА АТАК БЕЗ БРОНЕТЕХНІКИ	21
1/Тактика дій зс рф на місцевості поля + лісосмуги.....	21
Розвідка боєм малими групами легкої піхоти	21
Тактика «присипляння пильності»	21
«М'ясні» хвилі	22
Дії в ЛІСІ.....	22
2/Порядок бою: штурм з закріпленням зс рф	23
3/Наступ і оборона в лісопосадці підрозділки зс рф.....	24
Штурмові дії в лісосмугах та посадках	25
Оборона в лісопосадках зс рф	26
4/ Штурмові дії в урбанізованій місцевості	27
5/Атака крізь непрострілюваний коридор без бронетехніки (зс рф).....	29
4/Тактика «притискання» до розривів снарядів	34
5/Тактика "підповзаючої атаки" в зс рф.....	39
4/ДІЇ ТАНКІВ і ПРОТИТАНКОВІ ДІЇ	39
Поражение противника танковыми подразделениями	39
Применение ПТРез и средств дистанционного минирования	40
4/ОРГАНІЗАЦІЯ ШТУРМОВИХ ДІЙ	41
1/Робота командира по організації і проведенню штурму (досвід зс рф)	41
2/Організація штурмових підрозділів – досвід Другої Світової війни	44
Штурмові групи	44
Склад штурмових груп.....	44
5/ВІЙСЬКОВІ «ХИТРОЩІ».....	46
Одночасна атака з флангів	46
Провокування дружнього вогню	46
Несподіваний артналіт	46
6/ЗАСІДКИ ТА НАЛЬОТИ	47
7/ТАКТИКА МІНУВАННЯ	47
Досвід Бахмута: мінування в умовах безпосередньої близькості до противника	47
Коли мінувати	48
Мінування власних позицій, детонація - безпілотником	48
Мінування перед переднім краєм	48

¹ Див. розділ «Джерела» в кінці документу

Мінування підступів до позицій (опорних пунктів), досвід II Світової війни	49
Мінування танконебезпечних ділянок	50
Мінування місць об'їзду	51
Ураження танків з тралами	51
Протидахові міни на околицях	51
ДЖЕРЕЛА	52
Додаток: ВВЕДЕННЯ ПРОТИВНИКА В ОМАНУ	53
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ (ЗА РОЗДІЛАМИ)	54

1/ПОКРОКОВИЙ «РОЗБІР» ШТУРМОВИХ ДІЙ зс рф та ПРОТИДІЯ ЗСУ

ПЛАН АТАКИ ШТУРМОВОГО ЗАГОДУ зс рф (стовпчик таблиці ліворуч) і ПРОТИДІЯ ЗСУ (стовпчик таблиці праворуч) ²

Цей приклад є узагальненням бойового досвіду русні і їхніх оцінок дій підрозділів ЗСУ.

Силі сторін в цьому прикладі:

- русня: взвод – 3 відділення по 9 осіб, 2-3 артилерійські батареї гаубиць.
- ЗС України: в перших окопах 3-5 чоловік, решта 50 військовослужбовців - на відстані на 100-250 метрів, один танк на відстані 400 метрів, одна - дві БМП на відстані 400 метрів, також артилерія, наведення з квадрокоптерів, ПТУР-и, снайпера, кулеметники.

На думку русні, у сучасних реаліях кількість солдатів мінімальна, що з атакуючої, що з боку тих, що обороняється, час «батальйонних атак на ДОТ минув», зараз йде упор на технічну та психологічну перевагу.

Тактика дій противника	Рекомендації з протидії
Завчасна підготовка штурму	
За несколько суток до начала атаки ведется постоянное наблюдение и вынос артиллерией важных видимых точек противника, а также перед окопами противника идет массированная обработка с целью нейтрализации возможного минирования местности. Как правило, мин перед окопами нет от слова совсем, + пожары травы, мелких кустов самостоятельно разминируют местность. Если бежать в атаку по краям воронок и сожженным местам, шансов подорваться на mine практически нет.	Міно-вибухові загородження (противотанкові та піхотні в керованому та некерованому варіанті) та невибухові загородження перед переднім краєм необхідно періодично оновлювати використовувачі для скритності складні погодні умови (туман, дощ, сніг тощо) або нічний час доби. Розташування воронки, ям, пагорбів слід враховувати при прогнозуванні імовірного маршруту руху штурмової групи противника. Імовірний маршрут завчасно мінується та пристрілюється з різних видів зброї.
Безпосередня підготовка до штурму	
В час «Ч» наши отделения начинают выходить на рубеж 400 метров до противника, начинается артобстрел позиций ЗСУ примерно на 1 час. Взвод легким шагом преодолевает первые 100 метров, далее перебежки-переползания (рвы, канавы, воронки, бугры), и через 1 час достигают в спокойном режиме дистанции до противника в 100-120 метров. РЭБ работает на всю катушку, дронов у ЗСУ не видно и не слышно, артобстрел вялый с их стороны.	Маршрути просування противника необхідно заздалегідь прорахувати, визначити на них орієнтири та напрямки для ефективного цілевказання. З початком артпідготовки противника - за маршрутами висування посилювати спостереження за допомогою: аеророзвідки; спостережних пунктів розташованих на віддаленні 1000 - 2000м від передових позицій (у разі її подавлення аеророзвідки засобами РЕБ противника).

² ВИТЯГ ЗІ ЗБІРНИКА №11 МАТЕРІАЛІВ ВИВЧЕННЯ БОЙОВОГО ДОСВІДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ.

Тактика дій противника	Рекомендації з протидії
С нашей стороны постоянно доклады от руководства операцией в режиме онлайн, с рекомендациями или приказами. Решение принимает лишь командир отделения на конкретное действие. Каждое отделение поделено на 3-ки, у командира каждой 3-ки есть связь с ком.отделения и ком.взвода. У каждого командира отделения (и командира 2-й тройки) есть боевой планшет, где он самостоятельно выставляет точки нанесения арт.ударов по противник у в режиме онлайн. Удары самые быстрые составляют примерно через 30 секунд, в зависимости от запрашиваемого вида оружия. Командир взвода видит всю ситуацию со своего коптера на мониторах у себя в штабе. В штабе сидит артнаводчик, постоянно в небе 1-2 коптера типа Орлан для корректировки артогня. Рядом находится кто-то из разведки, и дополнительно указывает объекты для артурдаров. Расчет ПТУРа как правило очень профессиональный, именно он может подавить ДОТ или бронетехнику, расстояние до 1.200 метров его работы. Минометов хватает 1-2 штук.	На початку висування штурмова група противника найбільш уразлива (зосереджена та рухається “легким шагом”). Її ураження можливо: - збросами с БПЛА; - вогнем танків, артилерії, снайперів. З початком роботи РЕБ противника, їх позиція виявляється за допомогою наших засобів РЕБ (парою ТCI-903, які знаходяться на віддаленні 8-10км). Координати виявлених позиції надаються старшому начальнику для нанесення вогневого ураження або знищення групами СпП, що діють у визначеному районі. Для нейтралізації БПЛА противника необхідно використовувати “протидронові рушніці” (EDM4S) з дальності прямої видимості (доцільно тримати на спостережних пунктах). Для уникнення впливу РЕБ противника на наші БПЛА вони чипуються та повинні працювати у режимі “без навігації”. Розрахунок ПТРК є пріоритетною ціллю. Його імовірну позицію необхідно вираховувати до початку штурму. З виявленням після пострілу - на нього корегується вогонь танків, мінометів, артилерії старшого начальника. Мінометні розрахунки виявляються за допомогою контр-батареїних станції. Ведеться контр-батарейна боротьба.
Початок атаки	
Время «Ч»+1.5. 1-е отделение вышло на рубеж атаки, командир взвода приказывает начать атаку. Командиры отделения и 3-к выбирают маршрут выдвижения первой 3-ки по направлению окопов. Никто никого по времени не гонит, маршрутов обычно 2-3, между которыми есть плюсы и минусы, в основном по скрытности, количеству препятствий и естественных укрытий. Как только ДОТы подавлены (ПК не ведет огонь), следует команда «Штурм» командиром отделения, первая 3-ка очень быстро, как правило в 3-и приема преодолевает последние 100-120 метров открытого пространства, не обращая внимания на стрельбу по ним справа или слева. Ворвавшись в окопы идет добивание живой силы противника гранатами (как правило сильно малочисленной), и очистив окопы командир первой 3-ки подает сигнал о начале движения второй поддерживающей 3-ки. Вторая поддерживающая 3-ка (иногда до 5-ти человек), начинает также быстрое перемещение к окопам	В умовах ведення противником інтенсивної арtpідготовки (у разі наявності на маршруті атаки противника природних укриттів), особовий склад на позиціях може не бачити підхід противника так, як його бачить аеророзвідка та віддалені спостережні пости. Для підвищення ситуаційної обізнаності з КСП роти по наявним засобам зв'язку особовому складу на позиціях передається інформація про місце знаходження противника (використовуючи орієнтири та напрямки). З початком штурмових дій противника по першому відділенню ведеться вогонь з позицій зі стрілецької зброї та ручними гранатами. Снайперський вогонь також ведеться по першому відділенню. Завданням артилерії в цей момент є відсікання 2-3 відділень (група підтримки, група закріплення) від першого (штурмового) відділення. Вогонь мінометів (скидання ВОГів з БПЛА) зосереджується на 2-3 відділенні.

Тактика дій противника	Рекомендації з протидії
противника. Заняв окопы, уже 6-8 человек разбирают себе сектора для обстрела, и далее следуют указания командиров отделения и взвода.	
Закріплення на захопленій позиції	
Далее, если атака не идет в продолжение, то начинаются «пострелушки», противник имитирует контратаку до дистанции до 100 метров до окопов, и не стремится отбить их вообще. Арт.огонь наших начинает перемещаться в сторону возможного подхода противника, его резервов, его бронетехники, возможных мест нахождения корректировщиков и наблюдателей. ПТУР отрабатывает по местам нахождения снайпера, если его местонахождение известно. По подошедшей бронетехнике противника сосредотачивается весь артогонь, и примерно через 30-200 секунд, вся бронетехника отходит, если ее не успели подбить. В процессе «пострелушек» из окопов, командиры 3-е в спокойном режиме отмечают на боевом планшете точки для ударов по противнику. Из каждой 3-ки непосредственно стрельбой занимаются не более 1-2 человека, остальные либо в наблюдении, либо перезаряжают оружие.	В момент закріплення на захопленій позиції противник частково втрачає пильність (внаслідок втоми та відчуття успіху). Швидкий підхід резервів для проведення контратаки підвищує шанси застати противника зненацька. Особовий склад піхоти під час висування повинен знаходитись у броні (при знаходженні на броні зростає імовірність ураження уламками). До складу резервів призначаються найбільш боєздатний особовий склад, спроможний продовжувати виконання завдання під вогнем противника. Для ураження противника в окопах, який “в наблюдении, либо перезаряжают оружие” ефективним вдається використовувати скиди з БПЛА. Пріоритетними цілями є командири трійок, яки здійснюють корегування артилерії. З метою знищення артилерії противника постійно ведеться контр-батарейна боротьба.
Відхід штурмової групи	
В случае отхода нашего штурмового отряда из обороны противника, есть 3-х минутная задержка по стрельбе артиллерией у противника. Этого времени достаточно для предотвращения ударов по отходящему отряду.	Імовірні маршрути відходу штурмової групи (можуть співпадати з маршрутами атаки) також необхідно заздалегідь прораховувати та пристрілювати. Для зменшення часу затримки вогневого ураження встановлюється ефективна взаємодія між центром прийняття рішення, підрозділами розвідки та підрозділами артилерії (бойовий трикутник).
Вплив РЕБ на ведення штурмових дій	
Противник как правило в последние 3 месяца ведет себя вяло, и без поддержки коптеров не высовывается из окопов, кроме разведки или наблюдателей. Коптеры противника при работе нашей РЭБ не появляются, артогонь минимален, не точен. РЭБ постоянно передает командиру взвода всю информацию и ситуации, настроений противника, его действиях и если видит, что противник отходит от нашего заград.огня, предпринимаются усилия по увеличению плотности артогна, либо преследованию его силами штурмового отряда. Если РЭБ отключить, огонь противника очень точен, особенно в части использования бесшумных польских минометов. А гаубичный огонь не особо точен.	Отримання противником переваги у засобах РЕБ та кількості розвідувальних БПЛА у повітрі безпосередньо впливає на його впевненість під час ведення штурмових дій та успішність цих дій. Особовий склад на позиціях та командування батальйону (бригади) не завжди може самостійно організувати необхідну протидію. Для вирішення проблеми інформація про виявлення роботи засобів РЕБ та про ефективність роботи БПЛА противника (точність його вогневого ураження) повинна надаватися старшому начальнику. При наявності відповідних комплексів РЕБ командири повинні розуміти важливість організації їх ефективного застосування.

Висновки: ВІДБИТТЯ ШТУРМУ РУСІ (дії ЗСУ)

Відхід штурмової групи

Імовірні маршрути відходу штурмової групи (можуть співпадати з маршрутами атаки) також необхідно заздалегідь прораховувати та пристрілювати.

Для зменшення часу затримки вогневого ураження встановлюється ефективна взаємодія між центром прийняття рішення, підрозділами розвідки та підрозділами артилерії (бойовий трикутник).

ПІДГОТОВКА до можливого ШТУРМУ

Командири ЗСУ повинні СПРОГНОЗУВАТИ заздалегідь

1. **Маршрути ВИСУВАННЯ** противника (ймовірні) **«вирахувати», визначити на них орієнтири та напрямки для ефективного цілевказання**
 - a. на рубежах 1) до 400 м від нашого переднього краю, 2) від 400м до 100-120м до нашого переднього краю та 3) 100-120м – передній край.
 - b. Русня вважає, що *«Если бежать в атаку по краям воронок и сожженным местам, шансов подорваться на mine практически нет»*. Тож, розташування воронок, ям, пагорбів слід враховувати при прогнозуванні імовірного маршруту руху штурмової групи противника.
 - c. Імовірний маршрут завчасно мінується та пристрілюється з різних видів зброї.
2. **Маршрути ВІДХОДУ** противника (ймовірні) **«вирахувати», визначити на них орієнтири та напрямки для ефективного цілевказання.**
 - a. Русня вважає, що *«Если бежать в атаку по краям воронок и сожженным местам, шансов подорваться на mine практически нет»*. Тож, розташування воронок, ям, пагорбів слід враховувати при прогнозуванні імовірного маршруту руху штурмової групи противника.
 - b. Імовірний маршрут завчасно мінується та пристрілюється з різних видів зброї.
3. **Позицію розрахунка ПТРК.** Під час атаки русні, їхній розрахунок ПТРК є пріоритетною ціллю. Його імовірну позицію необхідно вирахувати до початку штурму. З виявленням після пострілу - на нього корегується вогонь танків, мінометів, артилерії старшого начальника.
4. **(за можливості) Позицію СНАЙПЕРА.** Під час атаки русні, позиція їхнього снайпера є пріоритетною ціллю. Його імовірну позицію необхідно вирахувати до початку штурму. З виявленням після пострілу - на нього корегується вогонь танків, мінометів, артилерії старшого начальника.

Командири ЗСУ повинні НАВЧИТИ ОСОБОВИЙ СКЛАД

Користуватися радіо, а саме передавати та використовувати інформацію про місце знаходження противника (використовуючи орієнтири та напрямки).

Начальник РОЗВІДКИ повинен

1. **виставити декілька спостережних постів** на віддаленні 1000 - 2000м від передових позицій (для коригування вогню артилерії на випадок подавлення аеророзвідки засобами РЕБ противника).
2. **для нейтралізації БПЛА противника** забезпечити спостережні пости “протидроновими рушницями” (EDM4S).

Начальник АЕРО РОЗВІДКИ і КОРЕГУВАННЯ ВОГНЮ для уникнення впливу РЕБ противника

1. забезпечити регулярне «чипування» і «прошивку» наших БПЛА
3. навчити пілотів працювати у режимі “без навігації”

Загородження та мінування перед переднім краєм

1. Міно-вибухові загородження (протитанкові та піхотні в керованому та некерованому варіанті) та невибухові загородження перед переднім краєм необхідно періодично оновлювати використовуючи для скритності складні погодні умови (туман, дощ, сніг тощо) або нічний час доби.
2. Потрібно мінувати края воронок і випалені місця на маршрутах можливого висування противника. Русня вважає, що *«Если бежать в атаку по краям воронок и сожженным местам, шансов подорваться на mine практически нет»*. Тож, розташування воронок, ям, пагорбів слід враховувати при прогнозуванні імовірного маршруту руху штурмової

групи противника. Імовірний маршрут завчасно мінується та пристрілюється з різних видів зброї.

Дії ЗСУ під час ПІДГОТОВКИ до ШТУРМУ

З початком артпідготовки противника - за маршрутами висування посилювати спостереження за допомогою:

1. аеророзвідки;
2. спостережних пунктів розташованих на віддаленні 1000 - 2000м від передових позицій (на випадок подавлення аеророзвідки засобами РЕБ противника).

З початком роботи РЕБ противника

1. її позиція виявляється за допомогою наших засобів РЕБ (парою TCI-903, які знаходяться на віддаленні 8-10км). Координати виявлених позиції надаються старшому начальнику для нанесення вогневого ураження або знищення групами СпП, що діють у визначеному районі.
2. наші БПЛА починають працювати у режимі "без навігації".

БПЛА противника нейтралізуються "протидроновими рушницями" (EDM4S) на дальності прямої видимості з позицій підрозділів та спостережних постах на віддаленні 1000 - 2000м від передових позицій.

Мінометні розрахунки виявляються за допомогою контр-батарейних станцій. Ведеться контр-батарейна боротьба.

Дії ЗСУ під час ШТУРМУ

На початку висування штурмова група противника найбільш уразлива (зосереджена та рухається "легким шагом").

її ураження можливо:

1. скидами з БПЛА;
2. вогнем танків, артилерії, снайперів.

Початок атаки

В умовах ведення противником інтенсивної артпідготовки (у разі наявності на маршруті атаки противника природних укриттів), особовий склад на позиціях може не бачити підхід противника так, як його бачить аеророзвідка та віддалені спостережні пости. Для підвищення ситуаційної обізнаності з КСП роти по наявним засобам зв'язку особовому складу на позиціях передається інформація про місце знаходження противника (використовуючи орієнтири та напрямки).

З початком штурмових дій противника

1. по першому відділенню
 - a. ведеться вогонь з позицій зі стрілецької зброї та ручними гранатами.
 - b. Снайперський вогонь також ведеться по першому відділенню.
2. 2 – 3 відділення
 - a. Завданням артилерії в цей момент є відсікання 2-3 відділень (група підтримки, група закріплення) від першого (штурмового) відділення.
 - b. Вогонь мінометів (скидання ВОГів з БПЛА) зосереджується на 2-3 відділенні.

Дії ЗСУ під час ЗАКРІПЛЕННЯ противника на позиціях

Закріплення на захопленій позиції

В момент закріплення на захопленій позиції противник частково втрачає пильність (внаслідок втоми та відчуття успіху).

- a. Для ураження противника в окопах, ефективним вдається використовувати скиди з БПЛА.
- b. Пріоритетними цілями є командири трійок, які здійснюють корегування артилерії.

Контратака резервами ЗСУ

Швидкий підхід резервів для проведення контратаки підвищує шанси застати противника зненацька.

1. До складу резервів призначаються найбільш боєздатний особовий склад, спроможний продовжувати виконання завдання під вогнем противника.

2. Особовий склад піхоти під час висування повинен знаходитись **у броні** (при знаходженні на броні зростає імовірність ураження уламками).
- З метою знищення артилерії противника постійно ведеться контр-батарейна боротьба.

2/ТАКТИКА АТАК БРОНЕТЕХНІКОЮ³

Варіант 1 прийому «ФРОНТАЛЬНА АТАКА ЧЕРЕЗ ПРОБИТИЙ КОРИДОР»

1.1. Тактичний прийом “Фронтальна атака через “пробитий” коридор із застосуванням бронетехніки”

А. Зміст.

На першому етапі підрозділи ЗСУ ведуть розвідку, діючи декількома бойовими розвідувальними дозорами (далі – БРД) в складі, як правило, до взводу (30 чол.), підсиленого 1-2 танками і 2-3 БМП. Фіксувались випадки, коли замість БМП застосовувались автомобілі типу “Пікап” із встановленими в кузові вогневими засобами. Кожен дозор діє на фронті 5-10 км.

Основною метою таких дій являється вибір ділянки оборони наших військ з найменшою кількістю танків і протитанкових засобів, визначення непрострілюваного проміжку між позиціями чи виявлення неприкритих ділянок.

По суті, БРД ведуть розвідку боєм: висунувшись до позицій російських підрозділів, обстрілюють з граничних дистанцій, зав’язують бій. Зустрівши вогневий опір, БРД вскривають систему вогню, визначають межі переднього краю, потім відходять та перенацілюються на другий напрямок для пошуку слабких місць в обороні наших військ.

В цей час в районах очікування на віддаленні до 15 км (і більше до 50 км) від лінії бойового зіткнення зосереджуються 1-2 штурмових підрозділів ЗСУ в складі від мотопіхотної роти до батальйону, підсиленого танками (рис.1.1).

РЕКОМЕНДАЦІЇ

зс рф з питань протидії нашій тактиці
танкових та механізованих підрозділів

*(документ є комплексним поглядом противника на тактику протидії
наступальним (штурмовим) діям підрозділів Збройних Сил України.
Опрацьовано на основі трофейних документів зс рф)*

³ Джерело:

На другому етапі після того як бойовий розвідувальний дозор виявить слабе місце в обороні наших військ, штурмовий підрозділ стрімко висувається до наміченої ділянки прориву.

За досвідом бойових дій спостерігалось два варіанта складу колон штурмових підрозділів ЗСУ:

танкова колона із 8-10 танків, при цьому піхота розміщується десантом на броні, починаючи з 4-5 танку;

змішана колона, де перші 5-9 машин – танки, решта – БМП (інші бойові броньовані машини).

При підході штурмового підрозділу ЗСУ до ділянки прориву противником здійснюється артилерійська підготовка, як на ділянці прориву, так і по всьому фронту оборони російських підрозділів. Цим противник прагне не тільки приховати напрямок удару (зосередження основних зусиль), але і не дозволити тим, хто обороняється здійснити маневр силами і засобами на загрозливому напрямку.

Особливістю даного способу наступу штурмового підрозділу ЗСУ є те, що він діє в складі колони, в бойовий порядок не розгортається, піхоту не спішує.

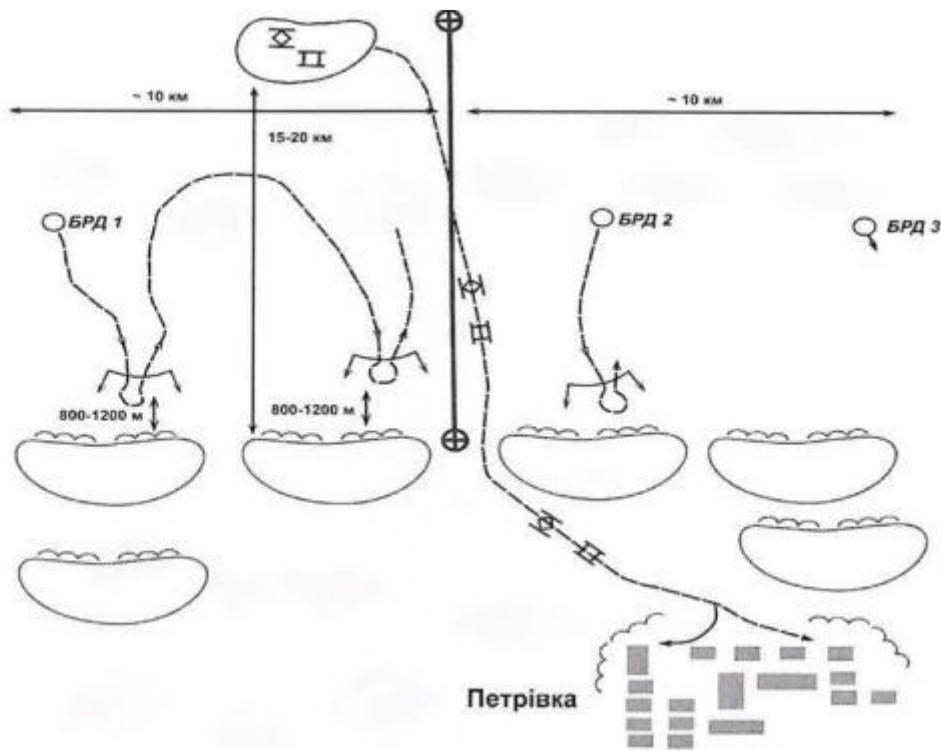
Штурмовий підрозділ, рухаючись в похідному порядку, найкоротшим шляхом через відкриті ділянки місцевості, не розгортаючись в лінію бойових машин, на максимальній швидкості долає передній край оборони наших військ. При цьому основний розрахунок базується на тому, що наші війська втратять стійкість та відійдуть з оборонних позицій, а на підсилення штурмового підрозділу прибудуть підрозділи підкріплення.

В подальшому, не вв'язуючись в бій з підрозділами другого ешелону російських підрозділів, обходячи опорні пункти в глибині оборони, намагається

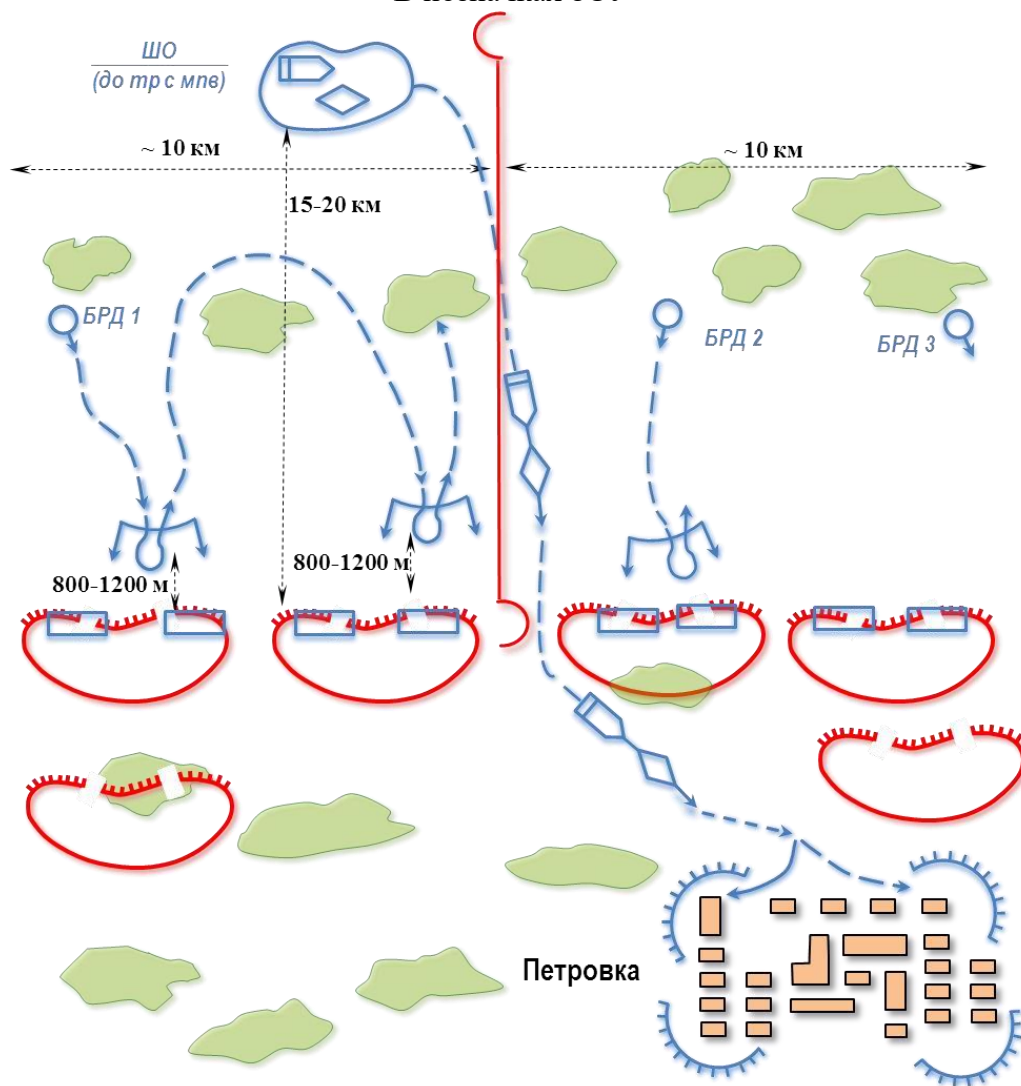
захопити найближчий населений пункт і зробити його базовим районом.

При підході до населеного пункту бойові машини штурмового підрозділу максимально збільшують швидкість і починають інтенсивно обстрілювати околиці з метою змусити підрозділи, які його обороняють, відійти в глибину населеного пункту і забезпечити спішування і закріплення своєї піхоти.

В сутінках та в нічний час командування ЗСУ, використовуючи ділянку прориву нашої оборони, нарощує сили штурмових підрозділів, шляхом введення в прорив додаткових сил піхоти.



В позначках ЗСУ



В позначках русні

Б. Аналіз способу дій противника.

Сильною стороною даного тактичного прийому являється максимальне використання фактору раптовості. Противник робить розрахунок на те щоб:

приголомшити наші підрозділи, позбавити їх здатності організовано вести оборонний бій;

випередити будь-які дії у відповідь військ, що обороняються, не дати їм часу на орієнтування в обстановці та встигнути відреагувати на дії штурмових підрозділів.

Напрямок удару заздалегідь не призначається, а обирається на тій ділянці, де розвідувальний дозор виявив слабе місце в нашій обороні. Це дозволяє противнику максимально швидко використовувати розвідувальну інформацію при підготовці до наступних дій, тим самим досягти ефекту раптовості.

В той же час, реалізація цього способу потребує високої злагодженості та зкоординованості дій розвідувальних дозорів, штурмового загону та артилерії, що підтримує.

При цьому у даного способу є **слабкі сторони**:

ефективна розвідка підрозділів, що обороняються дозволяє завчасно викрити висування колони штурмового загону;

обмежені вогневі та ударні можливості штурмового загону, що наступає. Практика показала, що при такому способі дій вогонь можуть вести тільки перші 2-3 танки (БМП), а решта не мають такої можливості;

швидкоплинність вибору місця прориву не завжди дозволяє викрити наявність мінно-вибухових (особливо протитанкових) загороджень. Пророблення проходів в МВЗ в короткі терміни без завчасної підготовки не завжди приносить позитивні результати;

втрата зв'язку з командуванням та підтримуючою артилерією призводить до відмови від продовження атаки, навіть у випадку, коли намічається успіх;

у випадку зустрічі організованого супротиву підрозділів, які обороняються, противник вважає, що фактор раптовості втрачено і також відмовляється від продовження атаки.

В. Протидія противнику.

За досвідом бойових дій в якості протидії цим способам дій противника успішно апробовані наступні заходи:

безперервне ведення всіх видів розвідки, що дозволяє на віддаленні до 5 км гарантовано виявити висування колони противника;

6

прогнозовані дії противника, постійний аналіз розвідувальних даних, що надходять від всіх видів розвідки;

встановлення суцільних протитанкових мінних полів (мінімум трьохрядних) перед своїми позиціями. Високу ефективність при цьому показали протидахові протитанкові міни ПТДМ-1Р. Так на Миколаєво-Криворізьському напрямку, при спробі прориву противником цими мінами було знищено 2 танка та 3 БМП, після чого противник відмовився від продовження наступу і відійшов на вихідні позиції;

надійне прикриття стиків між підрозділами, організація і підтримання взаємодії між підрозділами, діючими на стиках, призначення командира відповідального за стик з сусідом;

завчасна підготовка на танконебезпечних напрямках відсічних позицій і розміщення на них протитанкових засобів;

підготовка вогню артилерії по ймовірним шляхам висування штурмових підрозділів (НЗВ, РЗВ) з метою зниження швидкості їх висування;

створення протитанкових резервів, виділення до високомобільного протитанкового резерву танкових підрозділів, формування в мотострілкових ротах груп знищувачів танків;

планування ударів армійської авіації по виклику (1-2 пари Ка-52 з ПТУР “Вихрь”, Мі-28 з НУРС).

Одне з важливих завдань є не дозволяти бойовим розвідувальним дозорам вскривати систему вогню підрозділу, що обороняється. Чергові вогневі засоби повинні вести вогонь з тимчасових вогневих позицій. Позиції решти вогневих засобів повинні бути максимально приховані та замасковані.

Дії зс рф по недопущенню застосування такої тактики:

розвідка за 3-5 км виявляє висування колон штурмових підрозділів противника;

2) артилерія розпочинає вогонь по запланованим ділянкам НЗВ (РЗВ) з метою затримки противника, змусити його маневрувати й зменшити швидкість руху. Подається сигнал виклику армійської авіації;

3) артилерія веде контрбатарейну боротьбу з метою придушення артилерії противника;

4) водночас, з початком вогню артилерії, на напрямку ділянки загрози прориву (ймовірними ділянками) висовується мобільний протитанковий резерв (або танкові підрозділи);

5) армійська авіація піднімається в повітря та наносить удари по противнику, що висовується;

6) протитанкові засоби приводяться в готовність до застосування на відсічних позиціях та на передньому краї;

7) з виходом противника на рубіж 2000-1000 м розпочинають вогонь прямим наведенням танки, гармати МТ-12, ПТРК;

8) після подолання противником мінного поля або рубежу 250-300 м перед нашими позиціями, до бою долучаються винищувачі танків з РПГ або РШГ;

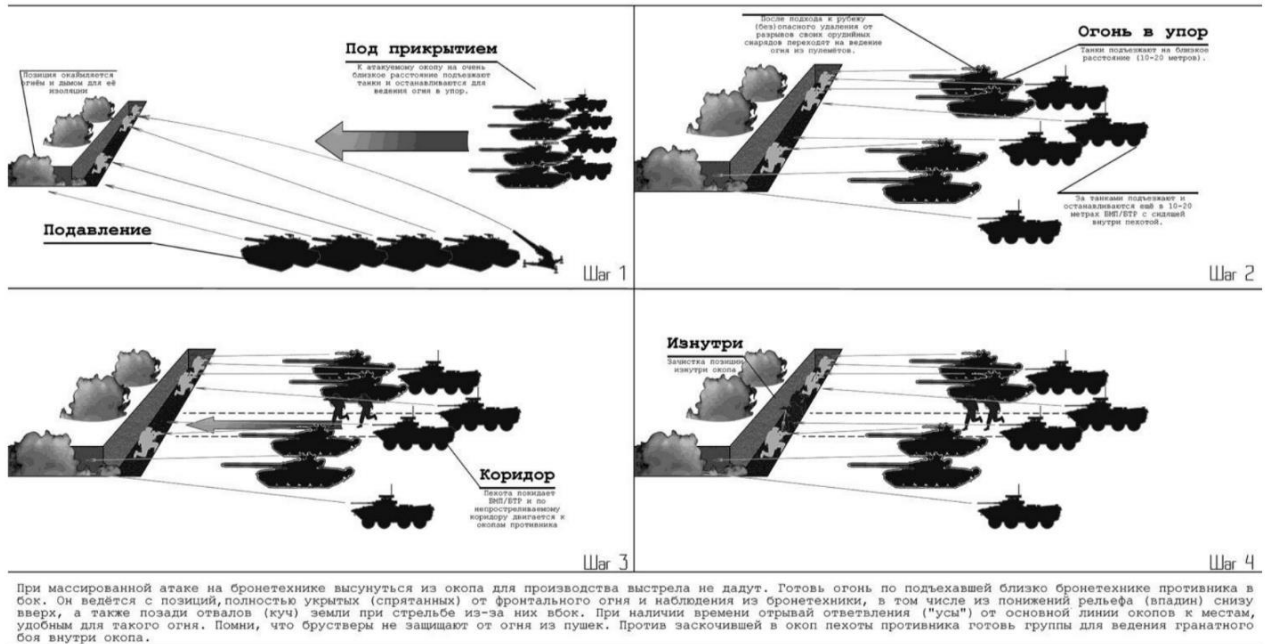
у випадку прориву наших позицій, ураження противнику наносять протитанкові засоби з відсічних позицій;

10) у випадку прориву противником нашої позиції, вживаються заходи по закриттю прориву в обороні ударами з флангів силами підрозділів з не атакованих ділянок з метою недопущення підходу резервів противника.

Варіант 2 прийому «фронтальна атака через пробитий коридор»

СХЕМА 62. Тактический приём «фронтальная атака через непростреливаемый коридор с использованием бронетехники»

При фронтальном прорыве подготовленной обороны танки и БМП/БТР атакующих останавливаются близко перед атакуемыми окопами и ведут огонь в упор с места. Окоп на одно отделение пехоты могут обстреливать 8 и более машин одновременно. Массирование техники и плотность огня очень высокая. Атакуемая позиция изолируется соседними подразделениями. Пехота атакующих до последнего находится внутри БМП/БТР. После выхода из бронетехники она заскакивает в окоп в наиболее подходящем месте и зачищает позиции изнутри – вбок.



Прийом «РАПТОВИЙ КИДОК»

1.2. Тактичний прийом “Раптовий кидок”

А. Зміст.

Зміст тактичного прийому “Раптовий кидок” в цілому співпадає зі змістом прийому “Фронтальна атака через пробитий коридор з використанням бронетехніки”. Основна відмінність – слабкі місця в обороні наших підрозділів виявляються противником під час систематичних бойових дій.

Сутність цього прийому полягає в тому, що підрозділи ЗСУ з положення безпосереднього зіткнення короткою за розмахом (часом та місцем) атакою танків і БМП, при підтримці артилерії та мінометів, зненацька атакують передній край оборони російських військ та зав’язують ближній вогневий бій. При наявності перед переднім краєм мінно-вибухових загороджень, проходи в них роблять з використанням установок розмінування УР-77 (рис 1.2).

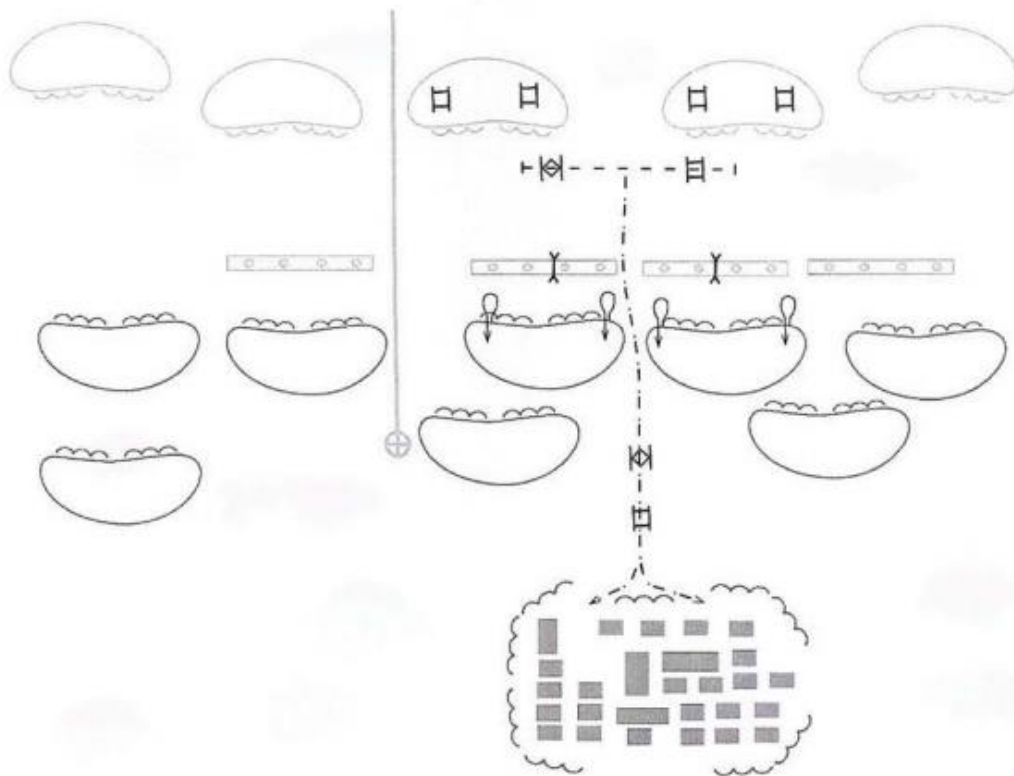
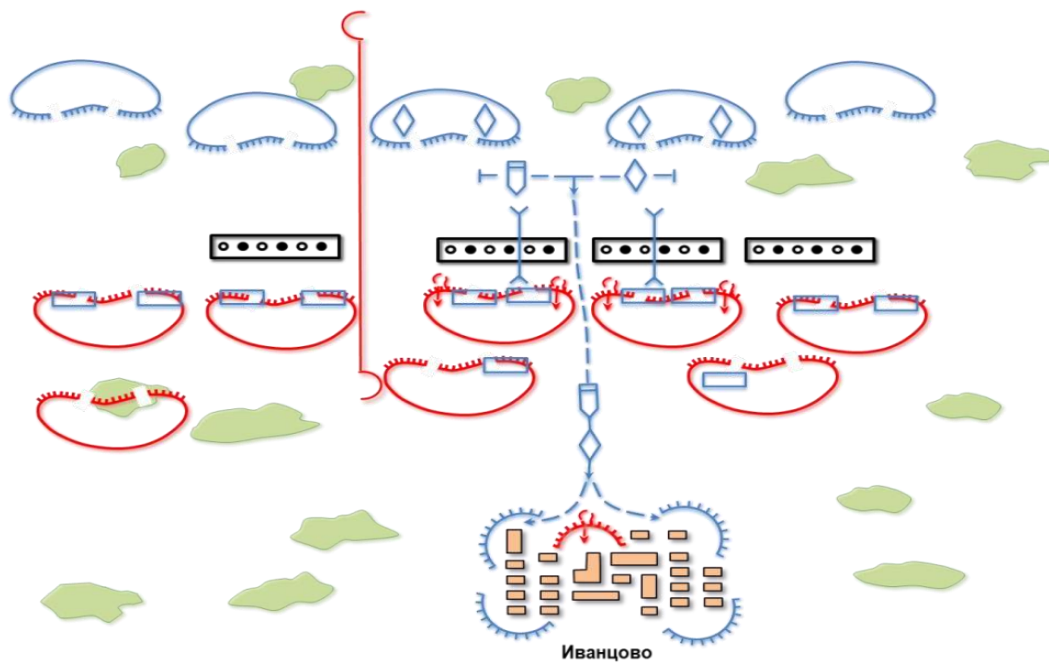


Рисунок 1.2 – Варіант атаки ЗСУ з положення безпосереднього зіткнення

Теж саме в позначках русні (внизу)



Підрозділи противника, за рахунок раптовості та натиску, витісняють наші війська, вклинюються в оборону і, не втрачаючи ініціативи, просовуються до об'єкту атаки – найближчого населеного пункту. Відразу захоплюють його, закріплюються та переходять до проведення позиційної оборони.

Для початку активних наступальних дій підрозділи ЗСУ, як правило,

використовують другу половину світлового дня. Розрахунок будується на тому, щоб на протязі короткого періоду світлого часу доби оволодіти об'єктом атаки, а з наступом сутінок і в нічну пору – організувати його оборону. Тим самим знижується можливість проведення нашими військами контрзаходів (наприклад контратак), оскільки розібратися з обстановкою та організувати бойові дії в нічних умовах складніше, ніж вдень.

З моменту захоплення населеного пункту, підрозділи ЗСУ одразу переходять до підготовки його до оборони. Як показує досвід протягом перших двох годин противник облаштовує достатню кількість укриттів та інженерних загороджень, в першу чергу вдосконалює в інженерному відношенні захоплені позиції і організовує системи спостереження і вогню.

Водночас в темну пору доби в район активних дій висуваються підрозділи територіальної оборони з двома основними завданнями:

заміна підрозділів ЗСУ на передньому краї, які приймали участь в атаці;

облаштування інженерних загороджень та фортифікаційне обладнання позицій.

Такий підхід дозволяє в короткий час відновити боєздатність підрозділів регулярних військ ЗСУ, а також максимально ефективно використовувати відмобілізовані війська територіальної оборони, оскільки оборона потребує меншого рівня підготовки, ніж для здійснення наступу. Крім того, підрозділи ТрО, що займають перші позиції оборони, знаходяться під контролем штурмових підрозділів другого ешелону, чим досягається стійкість оборони захопленого населеного пункту.

Б. Аналіз способу дій противника.

Сильною стороною даного способу наступальних дій, як і в прийомі “Фронтальна атака через “пробитий” коридор із застосуванням бронетехніки”, є максимальне досягнення раптовості та утримання тактичної ініціативи.

До слабких сторін можна віднести:

правильно організована розвідка і безперервне спостереження підрозділами, що обороняються, дозволяють виявити підготовку і виключити раптовість атаки;

висування формувань територіальної оборони в нічний час потребує високого рівня взаємодії між бойовими підрозділами і підрозділами забезпечення підрозділами;

наявність мінно-вибухових (особливо протитанкових) загороджень потребує завчасного пророблення проходів в них, що знижує раптовість атаки та дозволяє стороні, що обороняється, визначити напрямок зосередження основних зусиль;

втрата раптовості та ініціативи є підставою для відмови підрозділів ЗСУ від проведення наступальних дій.

В. Протидія противнику.

Протидія даному прийому (противнику) в цілому співпадає зі змістом прийому українських формувань “Фронтальна атака через “пробитий” коридор із застосуванням бронетехніки” (рис. 1.3).

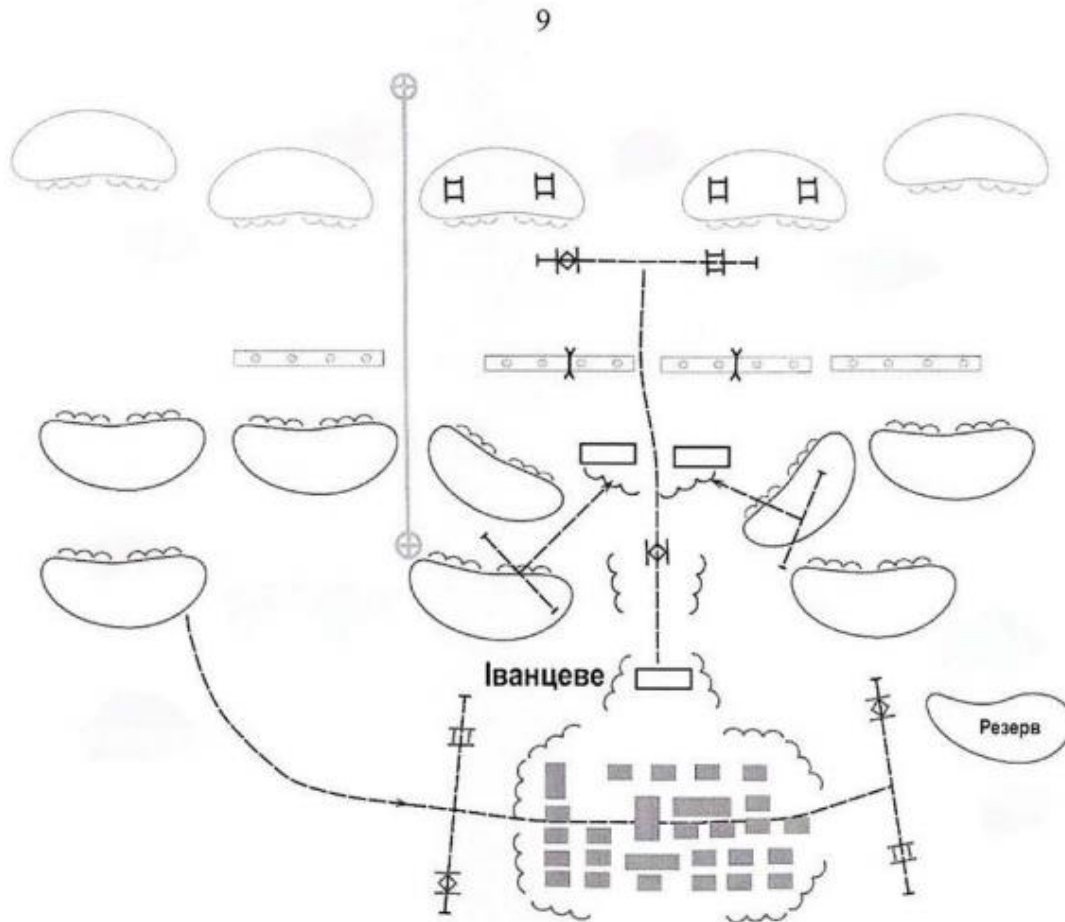
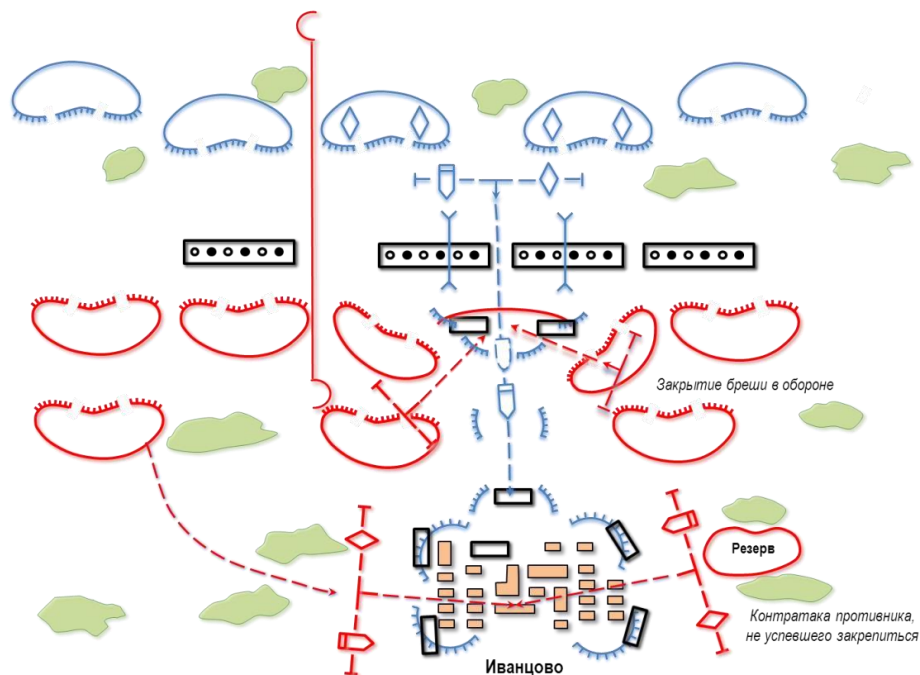


Рисунок 1.3 – Варіант дій підрозділів, які обороняються, при розгромі противника, що вклинився

Те ж саме в позначках русні



При захопленні противником населеного пункту головною протидією наших військ являється – не дати йому можливості закріпитися та організувати оборону. У зв'язку з необхідністю в найкоротші терміни нанести йому вогневе ураження, організувати і провести контратаки для відновлення втраченого положення. Це потребує від наших підрозділів готовності до ведення одночасно активних оборонних і наступальних дій, в тому числі в нічний час.

ТАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ «ЗВ'ЯЗКИ»: ТАНК + БМП-2

Работает «связка»: танк – БМП – пехота.

Танк - поражает назначенные или самостоятельно выявленные цели. БМП/БТР - обязательно с автоматической пушкой (БМП-2) прикрывает его действия. Если нет БМП - два танка тоже сгодятся. Но глаза и огонь пехоты это само по себе не заменит. Наличие пехоты - обязательно.

Плюсы БМП-2:

- высокая готовность бэхи к открытию огня
- большой БК бэхи позволяющий класть по снаряду в каждое окно и под каждый куст - работая на упреждение - не давая противнику высовываться для того, чтоб поразить танк или на прочесывание - заставляя его сматываться с позиций от куда он может поразить танк.

Плюсы танка:

- Танк это гарантированное уничтожение противника - от огня малокалиберной автоматической пушки можно быстро укрыться в соседней комнате, к тому же ей нужно выцеливать окно или пролом в стене, а танку выцеливать ничего не нужно и взрывной волной накроет даже успевших слиться в соседнюю комнату - от его огня нужно на другой стороне здания укрываться, в другой квартире, а туда быстро можно не успеть слиться.

Использование «связки» танк+БМП для обстрелов:

Задача: не давать противнику свободно вести наблюдение. Для чего - работать не только по открывающим себя целям, но и на упреждение и на прочесывание огнем по местам их вероятного расположения.

- работа по одной цели с двух направлений с интервалом между машинами до 200 метров, с выходом по параллельным улицам или с разных оконечностей протяженных строений;
- целеуказание дается пехотой и командиром батальона (роты), наблюдающим бой с дрона (квадрика).
- Танк - действует выкатами из застройки занятой своими войсками и под их прикрытием.
 - Как вариант можно выкатывать одновременно сразу две коробочки (танк и бэтер/бэху) из разных выездов из дворов.
- Наготове иметь огневые средства (ПТРК) могущие прикрыть огнем броню.

Танки и БМП должны стараться не выезжать на открытые просматриваемые и простреливаемые противником пространства.

Использование для штурмов:

- Наступление вдоль улиц штурмовыми группами получится только если впереди нет снайперов и пулеметчиков действующих с большой дистанции из бойниц и из глубины комнат - то есть заранее подготовленной обороны, ну или выжившей после огневого воздействия подготовленной обороны.
- Поэтому само присутствие танка в рядах наступающих мощнейший сдерживающий фактор для противника.
- Так же, как и постоянный огонь одиночными малокалиберной автоматической пушки, который противник не способен предугадать куда в следующую секунду из нее прилетит, поэтому опасается занимать огневые позиции.
- А от пехоты тут требуется (а) трассерами быстро дать целеуказание броне, (б) накидать туда из рпг/рпо, (в) и главное: прикрывать броню наблюдением и так же упреждающим и прочесывающим огнем стрелковки.

3/ТАКТИКА АТАК БЕЗ БРОНЕТЕХНИКИ

1/Тактика дій зс рф на місцевості поля + лісосмуги⁴

Аналіз дій противника висвітлив, що він швидко вчився та пристосовувався до місцевих умов. Якщо раніше штурмові підрозділи (загони/взводи/відділення) залучалися, в основному, для ведення штурмових дій у *місті*, то у грудні 2022 – січні 2023 р. противник почав використовувати їх для проведення наступу *на всіх ділянках* лінії бойового зіткнення у *різних умовах* місцевості (урбаністична місцевість, ліс/лісосмуги, степ/поле, тощо).

Розвідка боєм малими групами легкої піхоти

Перша атака мала виявляти для засобів аеророзвідки вогневі засоби та проводити дорозвідку. Тому обстріл українських позицій після відбитої атаки проводився більш масовано, ніж артилерійська підготовка. Після цього готувалася нова атака. Це дозволяло концентрувати сили там, де українські війська мали слабкішу розвідку, менше засобів ураження, меншу стійкість. Нові способи ведення бойових дій апробувалися на більш підготовлених підрозділах ПВК "Вагнер". Далі набутий досвід поширювався у піхотних і повітряно-десантних підрозділах.

Тактика «присипляння пильності»

Біля трьох днів противник "прощупував" вогневі позиції, визначав слабкі місця в обороні, вогневі точки та тримав українські підрозділи у постійній напрузі. Для цього він періодично здійснював поодинокі постріли з 82-мм мінометів, АГСів та застосовував дими. Звернемо увагу, як показав досвід боїв під Бахмутом, **в українських захисників дими викликали "здивування" і на них, зазвичай [і даремно], не зверталася увага, а вкрита димом ділянка місцевості не прострілювалася.**

Українські позиції періодично атакувалися невеликими групами по 3–5 осіб. Таким чином противник проводив розвідку вогневих позицій та привчав їх захисників до думки, що на цьому напрямку значної загрози не існує.

⁴ ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ З ВИВЧЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ, КСВ, КВІТЕНЬ 2023

Водночас, протягом цих декількох днів він уночі накопичував сили до 20–30 осіб, ховаючись удень в ярах під прикриттям рослинності тощо, підвозив боезапас і готувався до основної атаки. Атака розпочиналася по готовності у визначений час 2–3 хвилями під прикриттям димової завіси. Її супроводжував масований артилерійський чи гранатометний вогонь.

Неочікувані штурмові дії противника зазвичай призводили до втрат позицій, особливо тих, які оборонялися непідготовленим особовим складом.

На захоплених позиціях залишалися 3–4 бійця для їх утримування та резерву. Якщо українські підрозділи чинили опір, то противник відходив, а по позиціях “відпрацьовувала” артилерія.

Нерідкими були випадки, коли противник перед штурмом “насипав за спину” так звані “хлопушки” – застосовував акустичні імітатори звуків пострілів, які створювали враження ведення стрілецького бою у тилу української позиції. Були випадки, коли українські підрозділи побоюючись оточення швидко залишали позиції і відступали, а на їх місце практично без жодного пострілу заходили російські штурмові групи.

«М’ясні» хвилі

Спостерігався наступ противника у пішому порядку від взводу і більше, по фронту “ланцюгом” у декілька хвиль по 30–40 осіб, практично без прикриття бронетехніки. У бій відправлявся ненавчений особовий склад, про що свідчили великі втрати противника, на які російське командування не звертало уваги. Відмічалися випадки, коли не зважаючи на нанесення українськими підрозділами вогневого ураження, противник продовжував наступальні дії “повзком”. **Під час візуального контакту з українськими БпЛА або почувши їх звук противник прикидався мертвим.**

Якщо атака “захлилася”, за пів години/годину вона повторювалася. Між атаками по українських позиціях “працювала” артилерія, яка намагалася вибити, передусім, важке озброєння. І так цілодобово. У темний час доби атаки на українські позиції були рідкими. У другій половині січня російські військові формування знову почали застосовувати цю тактику на окремих напрямках.

Дії в лісі⁵

Модель дій орків в лісі:

- 1) Противник адаптувався до коптерів.** Переміщення здійснюються малими групами в денну пору доби. При звуках коптера противник приймається до сосен, намагаючись сховати силует за сосною. Аналогічно вночі противник, якщо і здійснює пересування, помічаючи коптер, він буквально обіймає сосну.
- 2) Розбудова оборонних позицій.** Хоча противник і розбудовує траншейні мережі в лісі, основну ставку він робить на застосування лежанок замаскованих наваленими деревами в глибині поза траншеями. Безпосередньо до штурму ти його на позиціях не побачив і банально не знаєш куди працювати.
- 3) Забезпечення.** Ті самі лежанки він використовує для зберігання БК і іншого мат. забезпечення. Ти банально не можеш визначити, чи це просто 3 дерева звалилось до купи, чи під ним денно-нічно сидить кулеметник чи склад РПГ.
- 4) Заходи введення в оману.** Противник створює хибні укриття, які не застосовує. В результаті ти може і найшов замасковану лежанку, але вона пуста.
- 5) Маневрена оборона.** Противник використовує непрокачний в ЗСУ вид маневру — тактичний відхід на період активної фази артпідготовки. Розчиняючись в лісі, він уникає ураження артилерії і повертається в свої лежанки по закінченню.
- 6) Дії при наших штурмових діях.** Виринаючи з великої кількості замаскованих позицій, він створює собі чисельну перевагу, а замасковані кулеметні гнізда можуть зупинити цілу штурмову групу.
- 7) Дії в наступі.** Ті ж лежанки противник застосовує для накопичення. Збираючи сили протягом кількох днів, в певний момент він виринає з замаскованих позицій, створюючи чисельну перевагу на бажаному напрямку дій. В подальшому, діючи штурмовими групами, він на нозі займає ротні опорні пункти наших військ.

⁵ Досвід, який накопичила 95-а бригада, по боям і протидії наступальним діям ворога у лісовій місцевості у 2023р.



На фото: приклад такої лежанки, під якою в подальшому виявиться склад БК.

2/Порядок бою: штурм з закріпленням зс рфб

План бою і склад підрозділів

Використовуються підрозділи **двох категорій**:

1. перша – штурмові групи, завданням яких було ведення виключно наступальних дій та захоплення позицій;
2. друга – групи закріплення [“копачі”].

Одна з штурмових груп мала головне завдання приховано наблизитись до українських позицій на віддаль кидка ручної гранати, здійснити вогневий вплив, оволодіти об'єктом атаки та закріпитися там. Інша штурмова група переміщувалася до захоплених окопів, проводила остаточне закріплення на об'єкті атаки та очікувала подальших наказів командирів.

Підготовка

Напередодні наступальних дій

1. групи закріплення [“копачі”] мали завдання напередодні наступальних дій прибути у визначений район, підготувати в інженерному відношенні вихідні позиції [вихідний рубіж, він же район евакуації] для дій штурмових груп, доставити туди боєприпаси та відійти в тил.

Доставка боєприпасів до штурмових груп здійснювалася двома способами:

- перший, переважаючий – вручну та на будь-яких підручних засобах – господарських тачках, мотоблоках, мопедах тощо;
- другий, якщо дозволяли місцевість та обстановка – боєприпаси могли доставлятися автомобільною чи броньованою технікою.

2. підготовлені вихідні позиції займали кілька штурмових груп. Штурмові дії розпочиналися у чітко визначений час.

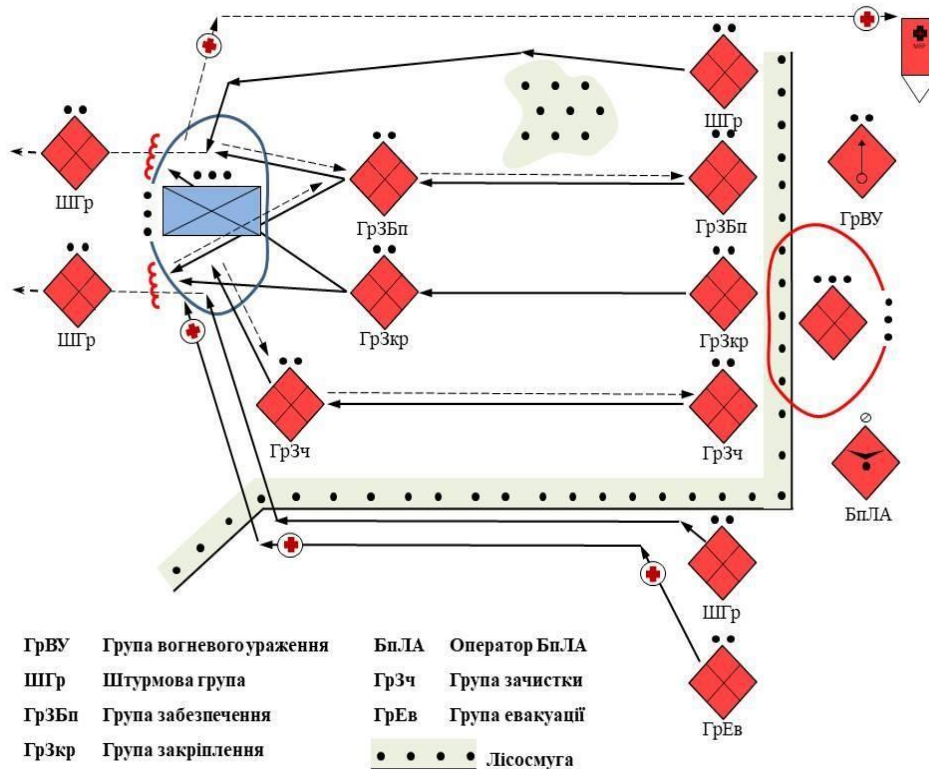
Порядок штурму

Під час штурму

1. перша група бойовиків відволікала на себе увагу, кидала гранати в сторону позицій українських підрозділів, завдавала вогневого ураження з РПГ, вела неприцільний вогонь.
2. Інша група стрімко, не зважаючи на втрати, заходила на позицію та вела ближній бій безпосередньо у траншеях.
3. Як тільки група закріплення заходила на захопленні позиції, вона миттєво починала їх облаштовувати в інженерному відношенні: відновлювати зруйновані бліндажі, траншеї,

⁶ «Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “СОЛЕДАР”» (1 січня – 28 лютого 2023 року), ОТУ Соледар, січень 2023

ходи сполучення, встановлювати мінно-вибухові пристрої тощо. Таким чином забезпечувалася стійкість захопленої позиції і захист особового складу.



Тактика штурмового загону ПВК "Вагнер" (один з варіантів)

3/Наступ і оборона в лісопосадці підрозділки зс рф

1.3 Особенности ведения наступления в лесопосадке.

Выдвижение штурмовых подразделений начинается после **гарантированного огневого поражения** противника.

Штурмовая рота (взвод) осуществляет выдвижение к назначенному рубежу (опорному пункту) **только внутри лесопосадочной полосы**, исключая выход на открытые участки местности (опушки), при поддержке огня боевых машин (танков), АГС и минометов. При выдвижении личный состав внимательно осматривает не только местность (грунт, деревья, кустарники) на наличие минно-взрывных заграждений, но и на наличие средств видеонаблюдения противника.

Наступление подразделения осуществляется под прикрытием огня артиллерии по рубежам, с последовательным переносом огня (на следующий рубеж) по команде командира штурмового взвода (роты). При необходимости командир вызывает огонь расчета АГС, минометов, боевых машин и танков по вновь выявленным целям. Для вызова поддержки авиации командир штурмового взвода (роты) обращается к командиру штурмового отряда с указанием точных координат и ориентира на цель.

Советы командиру для организации наступления в лесопосадочной полосе.

Поддержка штурмовых подразделений расчетами АГС ведется с **закрытых огневых позиций** по заранее назначенным плановым целям. При ведении огня необходимо учитывать «мертвое пространство» (до 600 метров), наиболее эффективный огонь от 600 до 1700 метров.

В ходе воздушной разведки проводить не только выявление и поражение противника, но и изучать маршруты его движения.

Атаку позиций противника в лесопосадке осуществлять немедленно (непозднее чем через 1 минуту) после огневого налета своей артиллерии (расчета АГС).

С выходом на указанный рубеж (опорный пункт) личному составу **запрещается занимать оставленные противником позиции (окопы)**, так как у противника имеются координаты всех своих позиций, и они могут быть заминированы.

При необходимости аэрозольное прикрытие выставляется по всему фронту против направления ветра (**одиночное применение РДГ запрещено**, оно способствует точному ориентированию противника и наведению огня артиллерии).

На наблюдательном посту или опорном пункте необходимо исключить большое скопление личного состава в одном месте. Обеспечить его рассредоточение в окопах (ходах сообщений). Требовать от личного состава оборудование щелей укрытий (лисы норы) на 1-2 человека.

Длительное нахождение личного состава на открытых участках местности (опушках леса, полянах) **запрещено**.

При прибытии на огневые позиции осуществлять максимальное укрытие и маскировку боевых машин и транспортных средств от наблюдения противника с воздуха и других технических средств разведки.

Штурмові дії в лісосмугах та посадках⁷

Штурми відбуваються групами 15-25 осіб. До складу групи входять: стрілки, сапер, кулеметники, гранатометники (озброєння РПГ, реактивні піхотні вогнемети типу "Шмель", АГС тощо).

Група просувається трійками або четвірками з урахуванням прямої видимості (10-15 м.) (в залежності від погодних та природних умов). Першим просувається сапер, який перевіряє маршрут на наявність мінно-вибухових загороджень, за ним 1-2 стрілка і наступним кулеметник, який в разі відходу прикриває групу. Коли група просунулася далі, відразу на її місце просувається наступна в такому ж складі і за нею ще одна. Таким чином просування відбувається 3-ма хвилями по 15-25 осіб.

⁷ ВИТЯГ ЗІ ЗБІРНИКА №11 МАТЕРІАЛІВ ВИВЧЕННЯ БОЙОВОГО ДОСВІДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ.

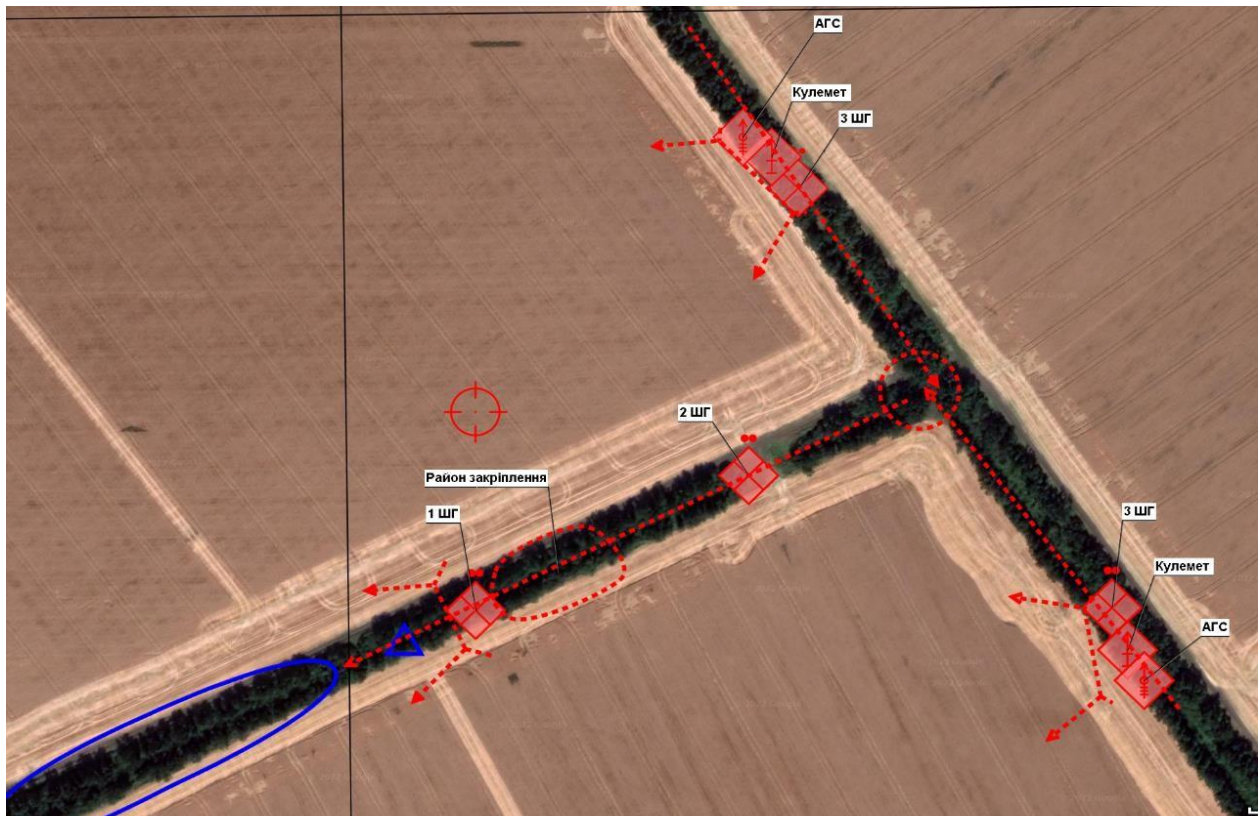


Рисунок 3 – Схема дій штурмових загонів ПВК “Вагнер” на пересіченій місцевості

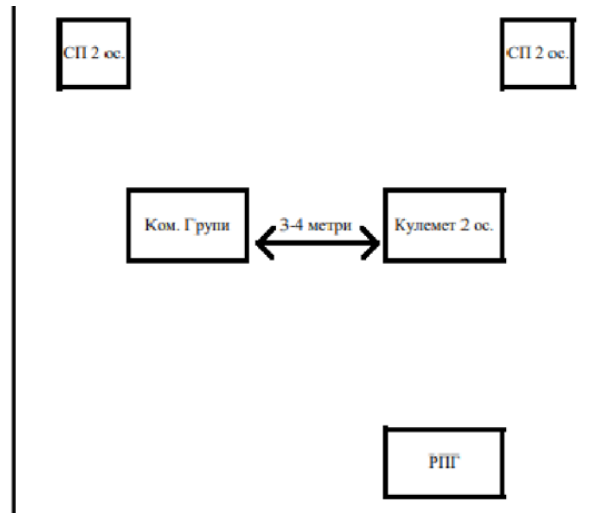
До безпосереднього контакту із силами оборони група просувається на максимально близьку відстань для забезпечення просування вперед інших груп для підкріплення. Коли відбувається вогневий контакт з передовими позиціями оборони перша група веде стрілецький бій, використовує гранати, в той же час інші групи підтримують наступ важким озброєнням – вогнеметами типу “Шмель”, РПГ, АГС. В той час, коли перша група веде бій, до неї просувається 2-га група на підкріплення і вже згодом 3-я. Якщо штурмова група не має успіху в просуванні, то група підкріплення займає вигідні позиції і окопується, групі вистачає 30 хв., щоб окопатися на новому рубежі, таким чином наступна хвиля підтримки прибуває на готові вогневі позиції.

Характерним прикладом вдалої протидії тактиці противника є випадок, який стався у листопаді біля Бахмуту та був відзнятий одним з підрозділів аеророзвідки. Група у складі 10 росіян зробила спробу захопити наш спостережний пост, на якому знаходились двоє військовослужбовців. Противник провів якісну розвідку, діяв у координації зі своїм розвідувальним дроном. Слід відмітити, що росіяни йдуть дуже впевнено, швидко, добре знають маршрут руху. Група ділиться на дві частини, одна намагається зав’язати бій та закидати нашу позицію гранатами, інша намагається зробити обхід по флангу. Місцевість сприяє прихованості дій противника. Але, оборона цього пункту забезпечувалась контролем з нашого дрону, який вчасно помітив ворога, передав інформацію нашим бійцям, вони підготувались до бою і не дозволили ворогу підійти на близьку дистанцію та закидати гранатами, не дали реалізувати велику чисельну перевагу.

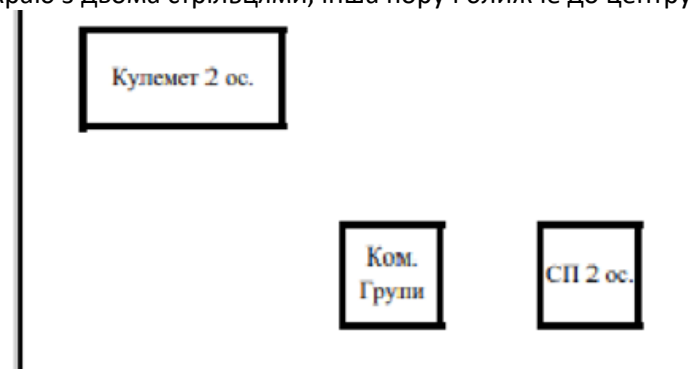
Оборона в лісопосадках зс рф

В посадках підхід до позицій замінують “розтяжками”, а також використовують протипіхотні міни типу “Лепесток”. Основний шлях підходу до неї завалюють деревами та гілками.

В **широких посадках** по краях насаджень облаштовуються спостережні пости по 2 особи в кожному. Глибше в обороні і далі від країв посадки облаштовуються ще 2 позиції, відстань між ними не перевищує 3-4 м. На них розташовується кулеметний розрахунок (2 особи) та командир групи чи загону. Ще глибше на відстані 15-20 м від попередніх розташовується позиція РПГ.



В більш вузьких посадках з одного боку до краю насаджень облаштовується спостережний пост з кулеметником та стрільцем, глибше до тилу облаштовується ще дві позиції на протилежному боці посадки, одна ближче до краю з двома стрільцями, інша поруч ближче до центру з командиром групи.



Ворог уникає розташування позицій по центру посадок. Також особливістю ведення оборони є те, що **кулеметник ворога вступає в бій максимально близько підпустивши до себе штурмуючі підрозділи.**

4/ Штурмові дії в урбанізованій місцевості

Штурмові дії в населених пунктах відбуваються групами по 15-25 осіб, які розділені на 2 підгрупи – легку та важку. Першою просувається легка підгрупа, до її складу входить дві трійки стрільців та кулеметник, кулеметник просувається за першою трійкою, в другій трійці є одноразові гранатомети.



Рисунок 4 – Схема дій штурмових загонів ПВК “Вагнер” в населеному пункті

Командир групи знаходиться за другою трійкою, або у складі важкої підгрупи. До складу другої (важкої) підгрупи входять стрільці, озброєні одноразовими гранатометами, обов’язково мають запас гранат. Коли штурмова група підходить до перехрестя, то не займає його, а обходить з флангу дворами та городами, таким чином заходячи в тил військам, що контролюють перехрестя. Снайпера працюють окремо від штурмових груп. Озброєні гвинтівками “Вихлоп” або “Вінторез”. Працюють на дистанціях 400-600 м.

1.3. Тактичний прийом “Фронтальна атака через коридор, який не прострілюється без застосування бронетехніки”

А. Зміст прийому.

При підготовці до атаки вивчається передній край підрозділу, що обороняється. Виявляються зручні підступи до переднього краю, з найменшою кількістю вогневих засобів, неприкриті ділянки.

В підсумку визначається вузька ділянка оборони для створення коридору, який не прострілюється і точка входу в першу траншею підрозділів, що обороняються. Ділянка для проникнення (коридор) по можливості обирається таким чином, щоб підхід до нього був закритий від спостереження чи навіть від вогню підрозділів, що обороняються з флангів. При необхідності може передбачатися використання димів (рис. 1.4).

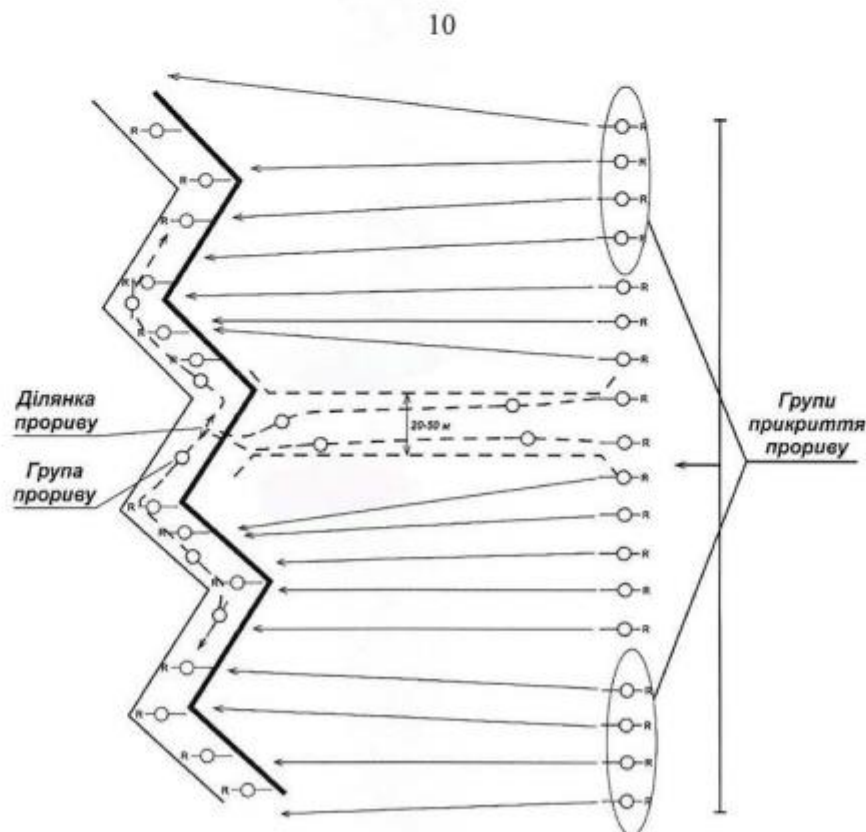
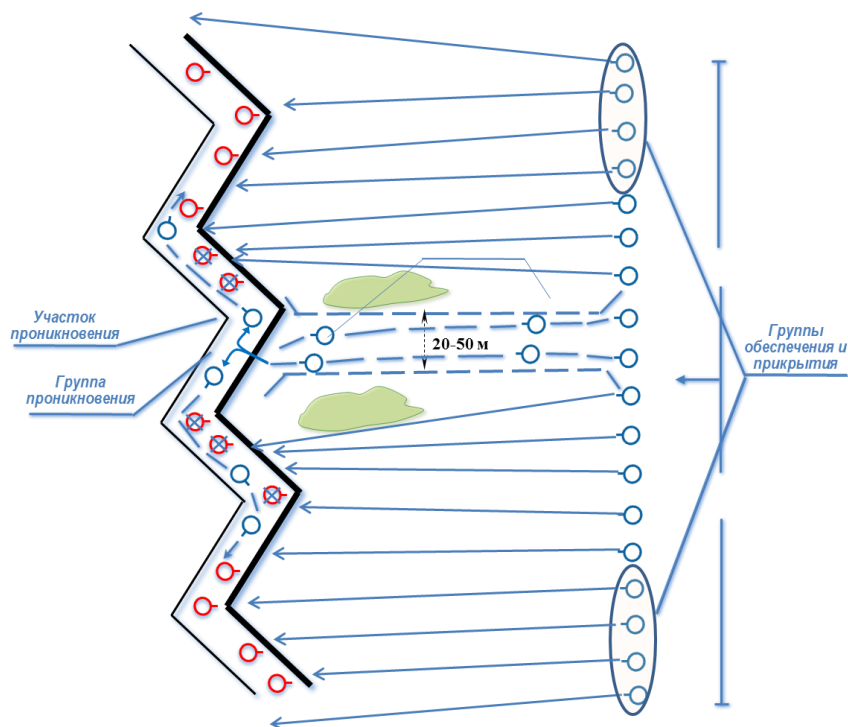


Рисунок 1.4 – Атака через коридор, який не прострілюється без застосування бронетехніки

Те ж позначках русні

⁸ Маркин А.В., «Альбом тактических схем», Фонд социальной поддержки Г.И.Барина



З початком атаки відкривається вогонь по всьому фронту підрозділу, що обороняється. При цьому основні вогневі засоби атакуючих (міномети, гранатомети, кулемети) зосереджують вогонь на визначеній ділянці шириною 20-50 м з завданням знищити чи надійно подавити особовий склад та вогневі засоби тих, що обороняються, тим самим створюючи коридор, який не прострілюється від вихідного положення атакуючих до запланованої точки входу в першу траншею тих, що обороняються.

Відразу, після створення коридору для захоплення визначеної ділянки спрямовується невелика група солдат – 2-5 осіб, котрі короткими перебіжками, а в основному тільки повзком досягають першої траншеї і захоплюють невелику ділянку позицій тих, що обороняються створюючи тим самим базу пролому.

В цей час решта підрозділу здійснює прикриття просування цієї невеликої групи бійців. Підтримуючий підрозділ забезпечує повне подавлення противника на ділянці проникнення в окопи (коридор, який не прострілюється). Після того, як перша група атакуючих досягне переднього краю оборони, опуститься в окоп і почне зачистку першої траншеї, решта підрозділу просувається по коридору, який не прострілюється та підключається до зачистки окопу.

Б. Аналіз способу дій противника.

При реалізації даної атаки розрахунок робиться на надійне подавлення тих, що обороняються вогнем, створення пролому в його обороні та використання її для захоплення першої траншеї.

Сильною стороною даного тактичного прийому є максимальне використання вогневого ураження і відносно невеликі втрати особового складу при успішному застосуванні прийому.

Разом з тим, у даного прийому є ***слабкі сторони***. До них відносяться: високі вимоги до підготовки всього особового складу та особливо штурмових груп. Такого особового складу у противника дуже обмежена кількість і він використовується тільки на самих важливих ділянках бойових дій (*як правило, це підрозділи ДШВ, морської піхоти, Головного управління розвідки, окремі підрозділи іноземних найманців*);

високі вимоги до злагодження вогневого ураження і дій штурмових груп, надійного зв'язку і стійкого управління.

Грамотне обладнання в інженерному відношенні позицій з перекриттям ділянок, які не прострілюються мінно-вибуховими і малопомітними загородженнями, а також вміло організовані системи спостереження і вогневого ураження, стійка взаємодія між підрозділами, що обороняються, знижують ймовірність успіху такого способу атаки до нуля.

В. В якості протидії цим способам дій противника успішно апробовані наступні заходи:

особиста оцінка командирами місцевості і якості інженерного обладнання своїх позицій з точки зору *“де я не побачу або не зможу уразити атакуючого противника? Як би я діяв на його місці?”*;

вибір і обладнання позиції таким чином, щоб місцевість перед ними проглядалась на максимальну дальність, а ділянки місцевості, котрі не проглядаються прикриваються секретами, мінно-вибуховими і малопомітними загородженнями з сигнальними мінами. *Головне не фізична присутність особового складу на всій ділянці оборони, а прикриття всіх підступів до неї вогнем, щоб не було проміжків, що не прострілюються*;

організація безперервного цілодобового спостереження за місцевістю навколо своїх позицій;

організація стійкої взаємодії з сусідами, в т.ч. і з тилу. *Надмірне зосередження зусиль на обороні “своїх” ділянок призводить до того, що про сусідів справа і зліва забувають, що робить стики між підрозділами слабкими і вразливими від атак противника*;

підготовка вогню артилерії (мінометів) не тільки по позиціям і найбільш ймовірним районам (ділянкам) дій противника, але й по окремим ділянкам своєї основної траншеї;

постановка загороджувальних перешкод підрозділами РЕБ в районі передбачуваної атаки максимально ускладнить взаємодію підрозділів противника, що атакують, з підтримуючою артилерією;

обладнання додаткових окопів, з'єднаних з основною траншеєю ходами сполучення, а також відводи (сліпі ходи сполучення), в яких можливо укритися від обстрілу, для забезпечення стійкості оборони і можливості маневру підрозділу при атаці противника всередині основної траншеї;

організація щоденного проведення тренувань по відбиттю атак противника з

флангів і тилу, в тому числі відпрацювання питань ведення бою всередині в траншеї і ходах сполучення.

Порядок дій підрозділу, що обороняється, при відбитті атаки противника способом “фронтальна атака через (пробитий) коридор, який не прострілюється без застосування бронетехніки”:

1) з початком артилерійської підготовки атаки наша артилерія веде контрбатареїну боротьбу з метою подавлення стріляючих батарей. Спостерігачі виявляють початок висування піхоти противника;

артилерія (міномети) відкривають вогонь по планованим цілям і ділянкам НЗВ РЗВ) з завданням зупинити противника і нанести йому максимальне ураження;

при зосередженні вогню противника на одній з ділянок траншеї, особовий склад, що її обороняє, переміщується в сторони від неї, бере під охорону найближчі кути траншеї і готується до бойового застосування гранати;

спостерігачі і/або секрети виявляють висування штурмової групи противника, командир підрозділу обирає спосіб її ураження (здійснює коректування вогню артилерії (мінометів), знищує її фланговим вогнем секрету (визначеного вогневого засобу) або пропускає на мінно-вибухові загородження);

у випадку прориву противника на обрану ділянку основної траншеї командир підрозділу, що обороняється, подає сигнал сусідам справа і зліва перенести вогонь на основну частину підрозділу противника, що атакує, з завданням – фланговим вогнем не допустити його висування до захопленої ділянки траншеї;

6) підрозділ, що обороняється, використовуючи додаткові окопи і ходи сполучення, закидає заблоковану ділянку траншеї ручними гранатами і знищує групу противника, що прорвалась;

7) у випадку, якщо противнику вдалось захопити частину основної траншеї і почати знищення підрозділу, що обороняється в траншеї, сусіди справа і зліва блокують захоплену траншею і зв'язують противника боєм. Артилерією наноситься упереджувальне вогневе ураження для недопущення висування підрозділів противника до захопленої траншеї, при цьому вогонь може вестися і по раніше запланованим ділянкам основної траншеї;

8) підрозділи другого ешелону або розвідки під прикриттям вогню артилерії проводять контратаку з метою відновлення положення по передньому краю (рис. 1.5).

1.4. Тактичний прийом підрозділів ЗСУ «Притискання до розривів своїх снарядів» (для атаки переднього краю)

А. Сутність прийому.

Вогонь артилерії під час артилерійської підготовки атаки не може знищити всі вогневі засоби підрозділів, що обороняються. Під час обстрілу особовий склад, що обороняється і його вогневі засоби знаходяться в укриттях. Не всі вогневі засоби будуть уражені до початку атаки. Після переносу вогню в глибину, особовий склад, що обороняється та його вогневі засоби виводяться з укриттів, займають вогневі позиції і відкривають вогонь по підрозділам, що атакують.

13

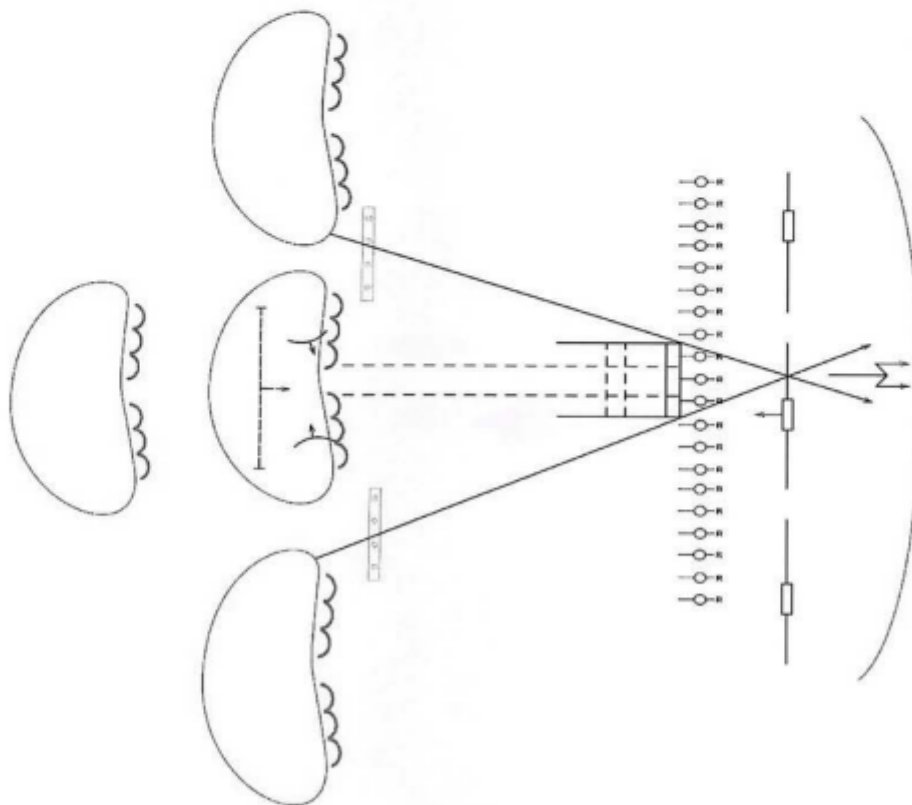
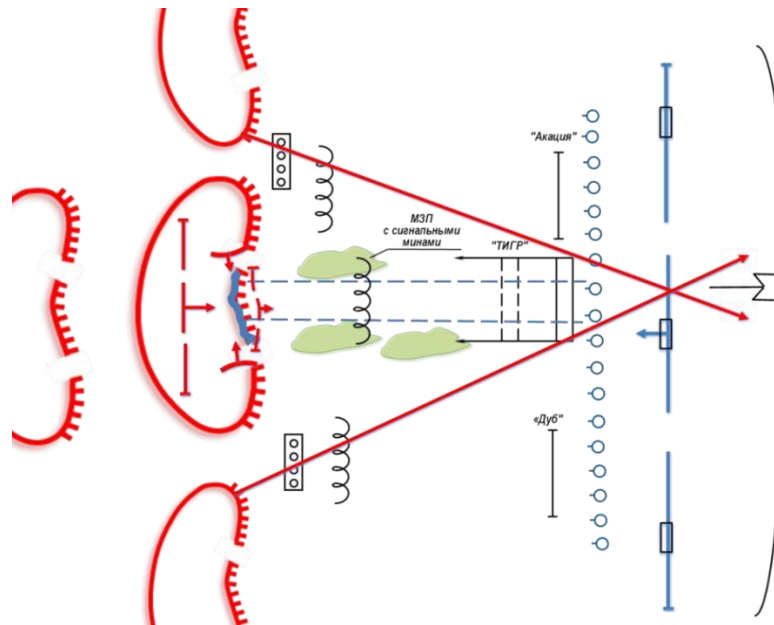


Рисунок 1.5 – Варіант дій підрозділів, що обороняються, при захопленні ділянки траншеї

Те ж позначках русні



Тактичний прийом “Притискання до розривів своїх снарядів” націлений на те, щоб скоротити час від моменту закінчення артилерійської підготовки атаки і переносу артилерійського вогню в глибину і досягненням підрозділами, що наступають переднього краю. Необхідно дати можливість піхоті добігти до першої траншеї до того, як ті, що обороняються покинуть укриття і відкриють вогонь.

Тому піхота, танки і БМП починають рух вперед не після артпідготовки, а під час неї. Піхота і бронетехніка намагаються наблизитися як можна ближче до розривів своїх снарядів, наскільки це можливо з врахуванням рубежів безпечного віддалення (рис. 1.6).

Після переносу вогню артилерії в глибину, завдання по підтримці підрозділів ЗСУ, що атакують, переходить до бронетехніки. Піхота продовжує просування вперед під прикриттям вогню бронетехніки. Вогонь не дає можливості підрозділам, що обороняються висунутися з укриттів і вести прицільний вогонь по піхоті, що атакує.

Противник намагається зробити неможливим ефективний вогонь у відповідь. Позиції, що атакуються і артилерія наших військ піддається обстрілу весь час, поки ті, що атакують висуваються вперед. Між розривами снарядів немає великих проміжків по часу, для того щоб підрозділи, що обороняються не могли вести ефективний вогонь із окопів.

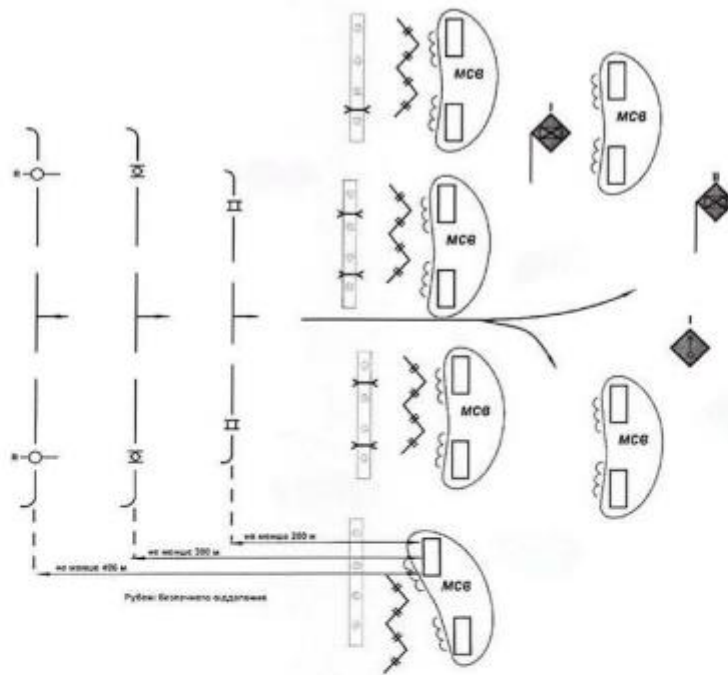
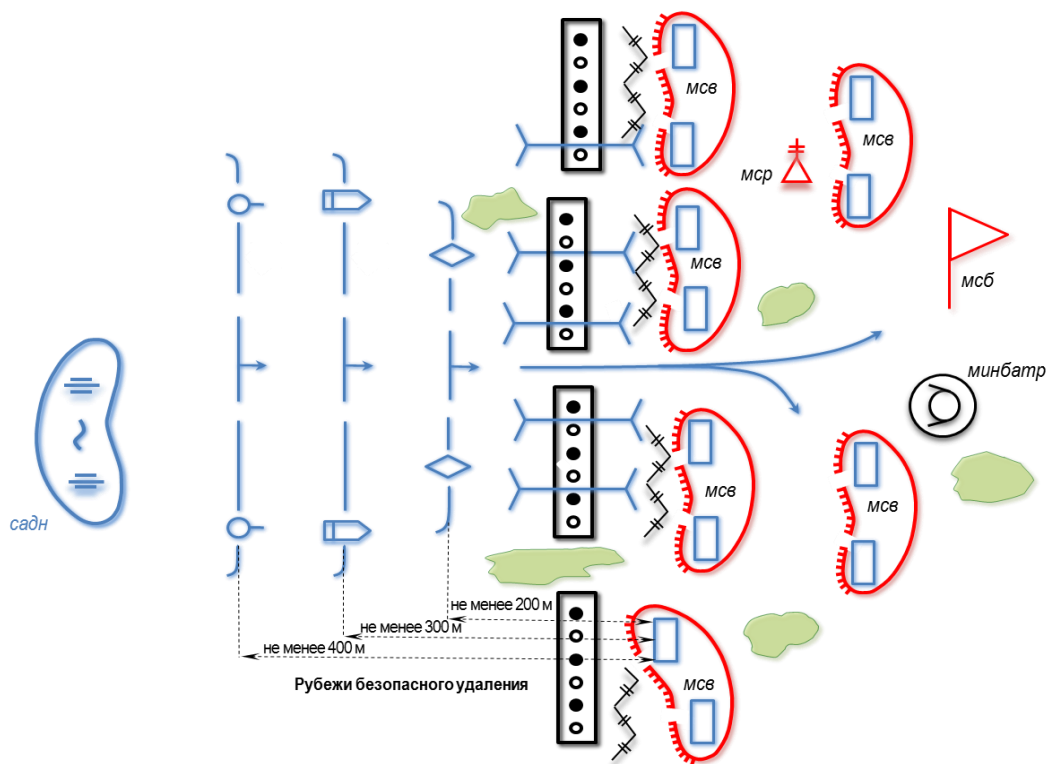


Рисунок 1.6 – Притискання до розривів своїх снарядів

Позитивний результат успішних дій полягає в координації зусиль всіх підрозділів, що атакують та здійснюють підтримку в момент переносу вогню в глибину оборони.

Зближення з окопами противника єдиним ривком ланцюгом піхоти чи в групах “перекатами” (один прикриває – другий переміщується) залежить від можливості створення високої щільності вогню на подавлення. Якщо це неможливо, зближення здійснюється “перекатами” в розрахунку на поступове вибивання противника по мірі просування вперед.

Те ж в позначках русні



Б. Рекомендації командирів підрозділів.

Завжди існує безпечна межа зближення з противником підрозділів, що атакують під прикриттям артилерії. Це обумовлено розсіюванням снарядів і помилками в підготовці стрільби. Ця межа (рубіж безпечного віддалення від розривів своїх снарядів) складає 300-400 м.

Як тільки піхота наблизиться до позицій підрозділів, що обороняються на вищевказану відстань, артилерія підрозділів, що наступають буде змушена перенести вогонь в глибину позицій. Для тих, хто обороняється, вказаних 300-400 м достатньо, щоб відновити систему вогню і почати розстрілювати піхоту, що атакує.

Як показує досвід, доцільно на час артилерійської підготовки, коли особовий склад укривається в бліндажах, залишати двох-трьох кулеметників на таких ділянках траншеї або виносних позицій, які не обстрілюються при артпідготовці.

При завершенні артпідготовки ці кулеметники починають вести вогонь, під час якого підрозділи, які обороняються, займають бойові позиції. За досвідом, за

одну-дві хвилини навчений підрозділ повністю займає позицію для оборони.

Таким чином, необхідно притримуватися наступного порядку дій:

під час обстрілу особовий склад знаходиться в укриттях, спостерігачі знаходяться на спостережних пунктах;

після переносу артилерійського вогню противника в глибину оборони особовий склад негайно висувається на позиції із укриття;

особовий склад повинен бути натренований швидко займати вогневі позиції і негайно відкривати вогонь;

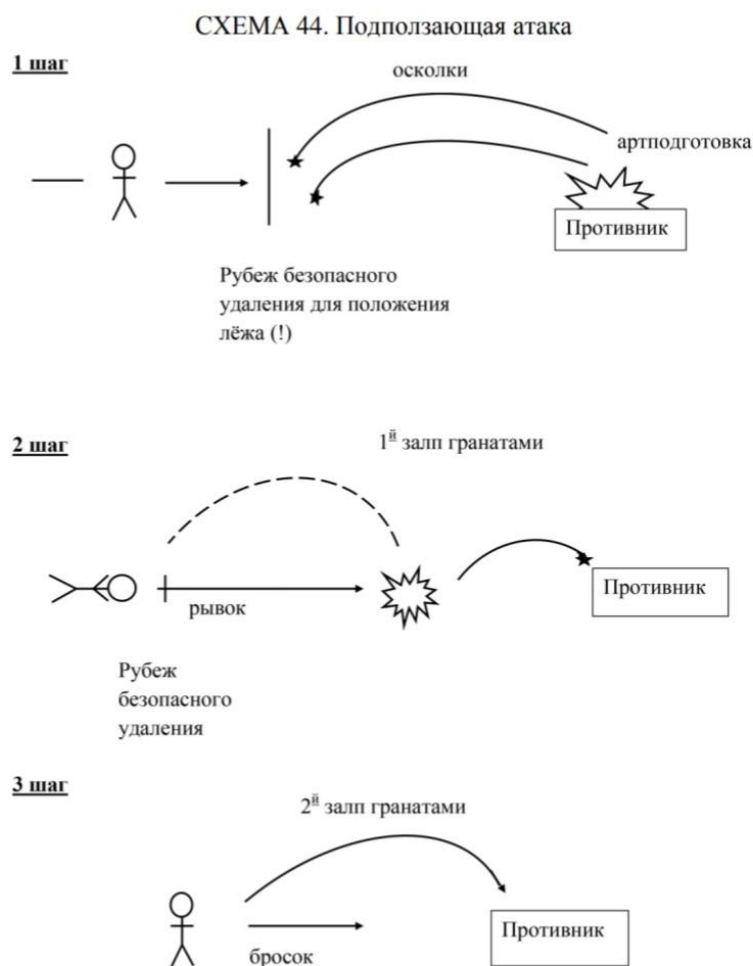
задача підрозділів, що обороняються – не дати противнику наблизитись до першої траншеї, змусити його залягти перед переднім краєм і почати відхід.

Як показує досвід бойових дій проти ЗСУ, при своєчасному відкритті вогню достатньої щільності підрозділами, що обороняються, атака противника “захлинається”.

Ключове значення має ефективність створеної системи вогню і правильне застосування вогневих засобів, наявних у розпорядженні командирів.

Висновки:

Як показує досвід, доцільно на час артилерійської підготовки, коли особовий склад укривається в бліндажах, залишати двох-трьох кулеметників на таких ділянках траншеї або виносних позицій, які не обстрілюються при артпідготовці.



4/ДІЇ ТАНКІВ І ПРОТИТАНКОВІ ДІЇ

Поражение противника танковыми подразделениями

Танки как ПТС обеспечивали устойчивость обороны, командиры определяли места основных и запасных огневых позиций, с которых обеспечивалась максимальная дальность поражения противника. Позиции танков оборудовались в опорных пунктах рот первого эшелона таким образом, чтобы снизить риск поражения своих войск сегментами бронейных снарядов.

Танковым подразделениям назначали рубежи и направления контратак в обход созданных препятствий (по оставленным проходам), которые должны были быть замаскированы и прикрыты огнем противотанковых орудий, ПТУР и РПГ.

⁹ Маркин А.В., «Альбом тактических схем», Фонд социальной поддержки Г.И.Барина

После контратаки немедленно пополнялись БП, ГСМ, устранялись повреждения и неисправности. При этом бронегруппы готовили 2-3 направления для контратак (огневых рубежей), сами экипажи танков заблаговременно изучали направления движения и проходы в заграждениях.

Танковым подразделениям назначали выжидательные позиции на удалении 1-2 км от ЛБС (линии боевого соприкосновения), с которых они могли поражать **противника огнем с места, а при контратаке с коротких остановок и с ходу.**

Рекогносцировка танкистов

По направлениям вероятных контратак экипажи танков должны были пройти пешком и запомнить местные предметы и ориентиры, препятствия и проходы на маршрутах.

Места **танковых засад** выбирались с использованием рельефа и растительности, за обратными скатами высот, скрывавшими их месторасположение, на наиболее вероятных путях движения бронированной техники противника. Практика показала, что наилучшим способом решения задач из засад является **стрельба с места в упор по противнику с последующим переносом огня по важным целям и сменой огневых позиций.** Позиции маскировались от наблюдения с земли и воздуха, оборудовались на удалении от заметных ориентиров. Наблюдение за противником велось с использованием БпЛА, а в ночное время – с применением тепловизоров.

Танковые подразделения находились на выжидательных позициях, выдвигаясь для контратак на огневые рубежи, располагаясь в засадах укрытые в лесопосадках, кустарниках. Позиции танков действующих из засад оборудовались на обратных скатах высот на фоне местных предметов. Рубежи открытия огня из пушек намечались исходя из возможностей местности, и составляли от 500 м до 2000 м от переднего края.

На открытой местности **рубеж открытия огня из танковых орудий назначали на удалении до 2-2,5 км от позиции**, а на закрытой – в зависимости от условий наблюдения.

«Кочующие танки» применялись как орудия, обеспечивая активность обороны. Сделав 2-3 выстрела по цели, они меняли свои позиции. Экипажи заранее отрабатывали порядок занятия и смены позиций, которые нумеровались, а их удаление составляло не менее 50-100 м.

Танковая карусель применялась для систематического огневого воздействия по противнику. При этом один танк вел огонь по цели, второй выбирал удобную позицию для ведения огня, а третий пополнял боеприпасы.

Смена и выбор цели производились по указанию старшего командира.

Применение ПТРез и средств дистанционного минирования

На переднем крае противник поражался **противотанковыми орудиями** («Рапіра») не только в лоб, но и в борта за счет грамотного расположения огневых позиций батарей, которые, открывали огонь с расстояния 1,5-2 км и вынуждали его вести бой под перекрестным огнем. Сами орудия располагались рассредоточено на местности, с учетом возможность взаимной огневой поддержки.

ПТРез в составе птадн действовал, как правило, на фронте до 6 км. Расстояние между батареями, составляло не более 1 км, а между взводами – до 300-500 м. При этом противотанковые батареи действовали на фронте до 2 км (рис. 3.6).

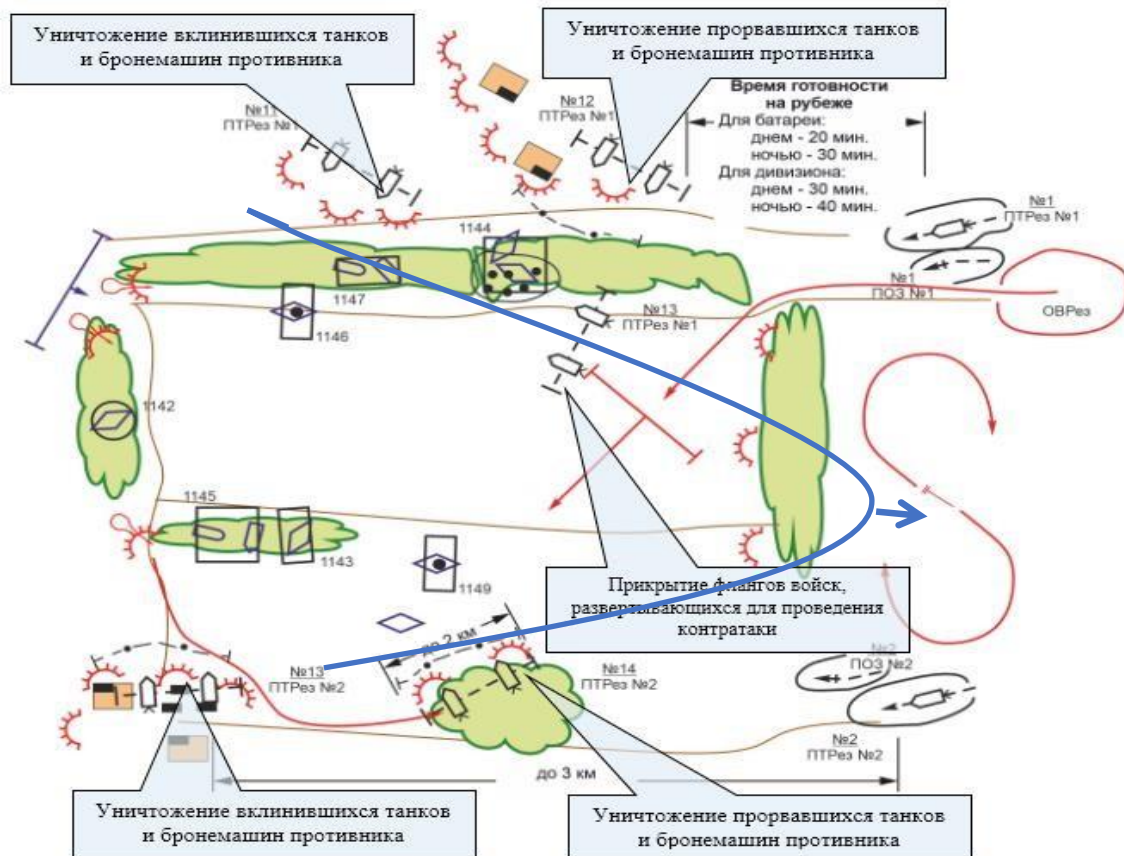


Рисунок 3.6 – Применение ПТРез для уничтожения БМ

Рубежи развертывания ПТРез в бригадах назначали:

1. ближайший от переднего края обороны – при выполнении задачи по уничтожению вклинившихся в оборону танков и других БМ противника вблизи тыльной границы первой оборонительной позиции (2,5-3,5 км от переднего края);
2. для уничтожения прорвавшихся в глубину обороны танков противника - за первой оборонительной позицией (4-5 км от переднего края обороны);
3. последующие рубежи развертывания назначались на удалении 4-6 км друг от друга, за оборонительными, отсечными позициями в глубине обороны;
4. при прикрытии выдвижения и развертывания второго эшелона (общевойскового резерва) соединения для проведения контратаки за 1-2 км перед рубежом контратаки или на его флангах.

Практика показала, что удаление районов сосредоточения должно обеспечить развертывание ПТРез на рубеже: для батареи за время днем не более 20 мин. и ночью – 30 мин. Для дивизиона днем – 30 мин. и ночью – 40 мин соответственно.

4/ОРГАНІЗАЦІЯ ШТУРМОВИХ ДІЙ

1/Робота командира по організації і проведенню штурму (досвід зс рф)

Тривалість операції: до 2 діб

Задача ставиться на добу, уточняється до кінця дня.

Початок штурму: в різні години – без шаблону (на світанні або 2-3 год до темряви)

І. ПЛАНУВАННЯ

Тактика

Вариант 1. При подходе к городу (населенному пункту) осуществляется огневое поражение объектов противника на переднем крае с привлечением всех сил и средств, добиваясь отхода (выдавливания) противника с занимаемых позиций, с последующим выходом штурмовой роты на заранее намеченные опорные пункты. С началом одновременного движения штурмовых рот по всей линии соприкосновения огонь артиллерии переносится в глубину и на пути возможного подхода резервов противника. В случае огневого контакта штурмовой взвод уничтожает противника самостоятельно, а взвод огневой поддержки своим огнем сковывает действия противника, не давая ему осуществить маневр.

Вариант 2. Поэтапное наступление. Огнем артиллерии заставить противника отвести основную часть подразделений на вторую линию обороны. После отхода противника с первой линии, на одном из флангов, после нанесения огневого поражения артиллерией, штурмовая рота (взвода) переходит в наступление. При этом артиллерийский огонь переносится вглубь территории, огонь ведется по возможным путям выдвижения резервов противника из глубины соседних районов (кварталов). Противник вынужден перебрасывать дополнительные силы с других опорных пунктов, тем самым ослабляя их или оставляя соседние районы без прикрытия, что позволяет штурмовым подразделениям заходить в них, встречая слабое сопротивление, или заходить в районы без боя. При этом целесообразно организовывать засады на путях выдвижения противника.

Замисел

Командир визначає підрозділи 1) штурму та 2) закріплення.

Групи вогневої підтримки, арти:

1. призначити
 - a. планові цілі
 - i. на передньому краю,
 - ii. глибині,
 - iii. флангах і
 - iv. можливих маршрутів висувань резервів.
 - b. порядок дій

Бронегрупа

1. склад
2. маршрути висування
3. сектори вогню

Резерв

1. склад
2. час його введення

Рекогносцировка:

Роблять всі: **взвод, рота, бат**

Роблять за **1 добу**

Місцевість

1. щільність і екажність забудови
2. матеріали будівель, парканів, доріг

— точное начертание переднего края обороны противника (какие дома занимаются противником, их величина, каменные они или деревянные, где расположены основные гнёзда сопротивления);

— наличие противотанковых и противопехотных препятствий;

— наличие скрытых подступов к опорным пунктам и узлам сопротивления противника;

— танконедоступные направления (баррикады, противотанковые рвы и пр.);

Об'єкт

1. планування об'єкту
2. маршрути висунення.

Противник:

1. чисельність
2. вогневі точки
3. спостережні пости
4. порядок дій

— возможные направления неприятельских контратак;

Взаємодія

Уточнюються

1. сигнали управління
2. рубежі, задачі на день
3. основні орієнтири
4. питання залучення арти, авіа.

Постановка задач

У **взводі** задачі ставлять кожній бойовій трійки (малій групі) і вогневим засобам

1. по всім етапам дій по дорозі до об'єкту
2. порядок дій (в тому числі при контратаці)

Арта

Советы командиру для организации штурма объекта.
В ходе штурма огневое средство АГС-17 необходимо использовать с закрытой огневой позиции (стрельба навесной траекторией по плановым целям) и беспokoящий огонь. Корректирование огня с помощью БПЛА.
Минометные расчеты использовать рассредоточено (по одному миномету на взвод). Управление огнем минометного расчета осуществляет командир штурмового взвода.

Тактика застосування АГС¹⁰

У цьому контексті цікавим для вивчення є досвід масованого застосування противником автоматичних станкових гранатометів (АГС-17), від яких українські підрозділи зазнавали понад 50% втрат. Стрільба велася із закритих вогневих позицій по раніше розвіданих цілях. Цілями переважно був особовий склад українських підрозділів, який знаходиться на ВОПах або РОПах. Тактика їх застосування була такою. Група АГСів із 5–7 одиниць працює як єдиний організм у взаємодії з безпілотником [оператор входить до складу групи вогневого ураження]. Безпілотник веде розвідку українських підрозділів та передає їх координати. З метою дорозвідки і “прицілювання” спочатку починає працювати перший АГС. Після коригування координат починають працювати по черзі інші АГСі, водночас відбувається перезаряджання тих, що відстрілялися. Таким чином досягається

10 «Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “СОЛЕДАР”», (1 січня – 28 лютого 2023 року), ОТУ Соледар, січень 2023

безперервність і щільність вогню. Завдяки взаємодії АГСів і мінометів 82-мм "вагнерівцям" вдавалося швидко захоплювати деякі українські позиції навіть без застосування важкої артилерії.

II. ПІДГОТОВКА

Размещение наблюдательных постов на крыше зданий запрещено. Кроме того, на посту определить раздельное нахождение личного состава, ограничить передвижения, исключить скопление подразделения в одном здании.

III. ШТУРМ

По виході на рубіж/захопленні об'єкта

1. **Штурмові підрозділи**
 - a. миттєво встановлюють систему вогню
 - b. обладнують позиції
2. **Арта/АГС**
 - a. перепризначити планові цілі (до 5 цілей на взвод)
 - b. визначити учистки вогню "віялом" для АГС
 - c. перепризначити чергові вогньові засоби
3. **Логістика** – доставити воду і їжу на протязі 30-40 хв.
4. **евакуація** поранених –б/к назад

Щоб не дозволити контр-атаку

1. арта/бронегрупи
 - a. б'ють по плановим цілям всіма вогневими засобами 60-90 хв
 - b. після закріплення штурмових дій– ведуть дратуючий вогонь

При блокировании противником штурмовых рот (взводов) отвод подразделений осуществляют в ночное время.

Маскування/омана

По захопленні позицій

1. створити хибні позиції
2. показувати фальшиві наміри

2/Организація штурмових підрозділів – досвід Другої Світової війни

Штурмові групи

В полках и батальонах целесообразно создавать специальные подвижные штурмовые группы из надежных и хорошо подготовленных солдат. Штурмовые группы должны быть в любое время готовы к проведению контратак совместно со штурмовыми орудиями или танками непосредственной поддержки. После выполнения задачи штурмовые группы отводятся на исходные позиции, где они готовятся для последующих контратак.

Склад штурмових груп

Наступающая штурмовая (пехотная) рота обычно состоит из трех взводов. Поскольку взвод является **самым крупным подразделением, которое в ходе боя полностью находится в поле зрения своего командира**, то организация и состав этого взвода приобретают особо важное значение. Структура взвода штурмовой роты, имевшаяся в течение последних двух лет войны, себя полностью оправдала.

По этой организации **взвод штурмовой роты** состоял из

1. группы управления, где имелись снайперы, истребители танков и один санитар.
2. трех штурмовых отделений,
3. пулеметного отделения и
4. минометного отделения.

Каждое **штурмовое отделение** состояло из

1. командира отделения и семи солдат, вооруженных штурмовыми винтовками;
2. три солдата были вооружены ручными гранатами, они составляли звено гранатометчиков.
3. Пулеметов в штурмовом отделении не было.

В **пулеметном отделении**, состоявшем из командира и семи бойцов, имелось два пулемета.

В **минометном отделении** было два средних миномета, выделявшихся из состава роты тяжелого оружия. В зависимости от обстановки и местности эти минометы придавались штурмовому взводу или оставались в непосредственном подчинении командира штурмовой роты.

Рассмотренная структура взвода отличается от организации обычного пехотного взвода лишь незначительной перестановкой личного состава. Такая перестановка людей может быть быстро осуществлена в любой обстановке в зависимости от условий боя.

В связи с трудностью доставки боеприпасов каждый солдат должен иметь при себе достаточное количество патронов и средств ближнего боя, но при этом должна быть сохранена его подвижность, необходимая для выполнения специфических задач штурмовых подразделений.

Способы ведения боевых действий штурмовыми подразделениями. Для составления плана боя необходимо хорошее знание расположения и оборудования позиций противника, что, как правило, может быть достигнуто только в результате проведения разведки боем или тщательной аэрофотосъемки.

Командир роты ставит взводам боевые задачи, точно определяя, насколько глубоко они должны проникнуть в оборону противника.

1. Передовому взводу обычно ставится задача овладеть первой траншеей на достаточно широком фронте.
2. Продвижение в глубину обороны противника может быть продолжено, как только будет найдено подходящее для этого место, например главный ход сообщения противника. Нередко это уже будет задачей последующих взводов.
3. Длинные тупиковые траншеи очищаются от противника и блокируются огнем на глубину 50—100 м. Продвигаясь по траншее, необходимо овладевать огневыми точками, блиндажами и заграждениями. Отдельные участки оборонительной позиции противника, которыми не могут быстро овладеть передовые подразделения, надо блокировать, а затем атаковать совместно с подошедшими другими взводами.

Командир взвода — душа окопного боя.

1. Его место непосредственно за передовым отделением. Оттуда он может наиболее эффективно управлять боем.
2. Командир взвода управляет боем при помощи сигналов и голосом. Связь командира взвода с командиром роты поддерживается по радио.
3. Командир роты информирует подразделения тяжелого оружия о своем местонахождении при помощи световых сигналов.
4. Нередко наблюдатели подразделений тяжелого оружия (во всяком случае наблюдатель от приданных минометов) будут находиться непосредственно при командире взвода. Только при этом условии можно обеспечить тесное взаимодействие атакующей пехоты с тяжелым оружием.

Командир передового отделения

1. находится впереди всего взвода и
2. управляет боем своих подчиненных при помощи сигналов и личным примером.

При подходе отделения к траншее на расстояние 20—30 м впереди должно находиться не более трех человек. Это необходимо для того, чтобы противник не мог забросать гранатами все отделение.

Командир пулеметного отделения

1. должен действовать самостоятельно и проявлять максимум инициативы.
2. Свои пулеметы он использует для отражения контратак и подавления фланкирующих огневых точек противника.
3. Выполнив задачи по прикрытию флангов и тыла атакующего взвода или передав эти задачи одному из подошедших взводов, пулеметное отделение продолжает продвижение за своим взводом.

Поддержка огнем тяжелого оружия и артиллерии осуществляется следующим образом.

1. С началом вклинения в оборону противника все тяжелое оружие батальона (как правило, централизованно) используется для поддержки передовых атакующих взводов.

2. После вклинения в оборону часть тяжелого оружия распределяется по штурмовым взводам.
 - а. В большинстве случаев каждому пулемету и миномету ставится отдельная задача.
 - б. Несмотря на это, командиры отделений и взводов тяжелого оружия должны стремиться к ведению сосредоточенного огня. Для этого они ведут непрерывное наблюдение за передовыми отделениями атакующих взводов и сосредоточивают огонь по наиболее важным целям, которые им указывает сигнальными ракетами наступающая пехота.
 - в. Выдвинутые вперед артиллерийские наблюдатели следуют, как правило, непосредственно за передовыми взводами и корректируют огонь своих батарей.

5/ВІЙСЬКОВІ «ХИТРОЦІ»

Одночасна атака з флангів¹¹

Відзначається також ведення штурмових дій не по фронту по полю, а з правого і лівого флангів через лісосмуги та з використанням інших елементів рельєфу місцевості. Це дозволяє штурмовим групам противника скрито наблизитися до українських позицій, а також вклинитися у стики між підрозділами [як засвідчив досвід, **стики** між частинами та підрозділами є слабким місцем, але їм не завжди приділялася належна увага, особливо під час ротації].

Штурмові дії відбувалися **одночасно** з правого та лівого флангів під прикриттям засобів вогневого ураження: з далекої відстані українські позиції обстрілювала артилерія, з ближчої – міномети, ще ближчої – щільний обстріл позицій з АГСів. Це не дозволяло українським оборонцям “висунути голову” і, водночас, забезпечувало підхід штурмових підрозділів впритул до українських позицій.

Провокування дружнього вогню¹²

Така ж тактика застосовується і для введення українських підрозділів в оману щодо справжній дій противника, зокрема **провокування “дружнього вогню”** [створення враження, що сусідні позиції захоплені противником і звідти ведеться вогонь].



Провокування противником вогню між сусідніми українськими підрозділами

Несподіваний артналіт

(досвід Шестиденної війни між Ізраїлем, з одного боку, і Єгиптом, Сирією, Йорданією, Іраком і Алжиром з другого (5—10 червня 1967))

¹¹ Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “СОЛЕДАР” (1 січня – 28 лютого 2023 року), ОТУ Соледар, січень 2023

¹² Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “СОЛЕДАР” (1 січня – 28 лютого 2023 року), ОТУ Соледар, січень 2023

3. Побудова вогневої підготовки включала в себе деякі елементи воєнних хитрощів. Тривалість і черговість вогневих нальотів значно відрізнялась від тих, які застосовували раніше й до яких звикла протилежна сторона, а п'ятихвилинна перерва в останньому вогневому нальоті створила враження, що він закінчився, тому його продовження для тих, хто оборонявся, стало несподіваним настільки, що створилися умови для захоплення опорних пунктів штурмовими групами практично без бою. Викликає інтерес і спосіб пророблення проходів на протилежному березі каналу.

6/ЗАСІДКИ ТА НАЛЬОТИ

- **Підготовка**
 - Панівні висоти: обладнання вогневих засідок мобільних вогневих груп (розрахунків ПТРК)
- **Засідки** - в світлу пору доби
 - веденням засадних дій **групами винищувачів танків** на шляхах висунання колон противника.
- **Нальоти** - в темну пору доби
 - здійсненні нальотів на
 - блок-пости,
 - колони техніки на марші,
 - райони зосередження.

7/ТАКТИКА МІНУВАННЯ

Досвід Бахмута: мінування в умовах безпосередньої близькості до противника¹³

Досвід ведення бойових дій на Бахмутському напрямку показав, що:

1. в умовах безпосередньої близькості лінії зіткнення (до 50 м) неможливо облаштувати (встановити) МВЗ на передньому краї;
2. унаслідок інтенсивних артилерійських обстрілів зазнають пошкоджень мінно-вибухові загородження, які облаштовані перед переднім краєм оборони;
3. командири деяких військових частин, не проводять завчасне нарощування інженерних загороджень в глибині оборони побоюючись випадків підриву особового складу на своїх мінно-вибухових загородженнях.

Пропонується в **умовах безпосередньої близькості до противника**:

1. встановлювати мінно-вибухові загородження **перед другою траншеєю взводного опорного пункту** щільністю 0,9 із залишенням проходів у МВЗ для маневру вогневих засобів та утримання мінних шлагбаумів для закриття проходів;
2. перед **першою траншеєю** взводного опорного пункту встановлювати МВЗ щільністю не менше 0,5, при цьому в основі МВЗ мати керовані одиночні міни (групи мін) типу МОН-90, МОН-100, МОН-200, а також протитанкові міни безконтактного принципу дії (протибортів, протиднищеві) DM-31, DM- 22.

Вищезазначене дозволить при відході на другий рубіж (більш вигідні позиції) мати відповідну щільність мінно-вибухових загороджень та скувати темпи просування противника.

При нарощенні МВЗ (протитанкових мінних полів, груп мін) за допомогою інженерних боєприпасів типу **ТМ-62** на **танко-небезпечних напрямках, між межами опорних пунктів та смуг (районів) відповідальності бригад (підрозділів)** забезпечити їх комбіноване встановлення з мінними пристроями іноземного виробництва типу протибортів мін DM-22 та протиднищевих мін DM-31, НРД-2А2 (*можливість встановлення в ґрунт на глибину до 1 м*) з метою ускладнення подолання противником протитанкових мінних полів механізованим способом (*зокрема за допомогою тралів*).

¹³ ВИТЯГ ЗІ ЗБІРНИКА №11 МАТЕРІАЛІВ ВИВЧЕННЯ БОЙОВОГО ДОСВІДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ.

Передбачити встановлення протитанкових протибортових мін групами по 3 - 5 міни у кожній, групи ешелонувати по глибині можливого напрямку руху техніки противника.

МВЗ встановлювати так, щоб противник не мав можливості їх обійти або міг зробити це лише у запланованих (передбачуваних) місцях, поряд з природними перешкодами або у поєднанні з ними, що надає їм більшої ефективності.

Взаємодію між військовими частинами (підрозділами), що обороняються, щодо улаштування та утримування інженерних загороджень у місцях стиків за вести за єдиною взаємопогодженою схемою, із забезпеченням повного прикриття інженерними загородженнями найбільш загрозливих місць.

Коли мінувати

Після штурму, по захопленню/відбиттю об'єкту у противника— негайно мінувати підступи до нього.

Мінування власних позицій, детонація - безпілотником

Кацапи зробили висновок під час боїв за Бахмут і пишуть: «Противник (ЗСУ) начал минировать свои здания, в которых активно обороняется. Когда наши штурмовые группы выбивают укров из здания и заходят во внутрь, заложенный заранее фугас подрывается дистанционно через сигнал с беспилотника, который в это время находится в небе над этим зданием.»

Мінування перед переднім краєм

В умовах безпосереднього зіткнення з противником змішані МВЗ перед переднім краєм оборони встановлювались в темну пору доби, які обов'язково прикривалися вогнем стрілецької зброї. Мінування здійснювалося приховано групами саперів чисельністю не менше 10-15 осіб, що дозволило підносити міни

на рубіж встановлення вручну. Послідовність дій при цьому була наступна: командир відділення з відділенням саперів з 2-4 мінами на руках виходить на визначене місце та вказує місця їх встановлення. Після встановлення мін та переводу їх у бойовий стан по команді командира особовий склад відділення відбував за черговою партією мін на місце їх тимчасового зберігання (відстань не більше 30-50 м від ближньої межі МВЗ).

До доставки мін залучався о/с підрозділів, які обороняються. Фіксацію меж МВЗ здійснювали за допомогою навігаторів.

«Заграждения состоят:

а) из противопехотных препятствий вокруг каждого опорного пункта, которые должны простреливаться из бойниц укрепления;

б) из противопехотных препятствий между отдельными сооружениями; соединительные участки нужно делать по прямой линии и менять их направление так, чтобы укрепления не обстреливали друг друга, когда они простреливают препятствия;

в) из противотанковых препятствий, усиливающих препятствия для пехоты;

г) из простреливаемого пространства перед препятствием шириной в 400 м, в нем не должно быть деревьев, кустов, строений и иных предметов, которые являются для противника защитой от поражения».

Взаимное расположение противопехотных и противотанковых препятствий имеет много различных вариантов, но наиболее часто встречается такой. Перед проволочным препятствием или завалом в лесу устанавливаются противопехотные мины и фугасы. Часть их ставится в самом проволочном заборе или завале. В 20—30 м или иногда ближе устанавливаются противотанковые мины, причем шаблона в расположении последних нет. Мины ставятся группами по 3—4 штуки, на разных интервалах и дистанциях.

Обстрел препятствий ведется из автоматов, пулеметов и минометов и предпочтительно фланкирующим огнем. Относительно удаления препятствий от огневых сооружений в той же инструкции говорится: «Круговые препятствия должны охраняться также и в туманную погоду, поэтому их следует располагать не дальше чем в 30 м перед огневой позицией».

Такое близкое расположение препятствий, очевидно, диктуется также боязнью ночных действий наших войск. Против незаметного подхода и преодоления проволочных препятствий ночью, помимо освещения местности ракетами, применяется подвеска консервных банок и артиллерийских гильз для создания шума при резке и растаскивании проволоки.

Мінування танконебезпечних ділянок

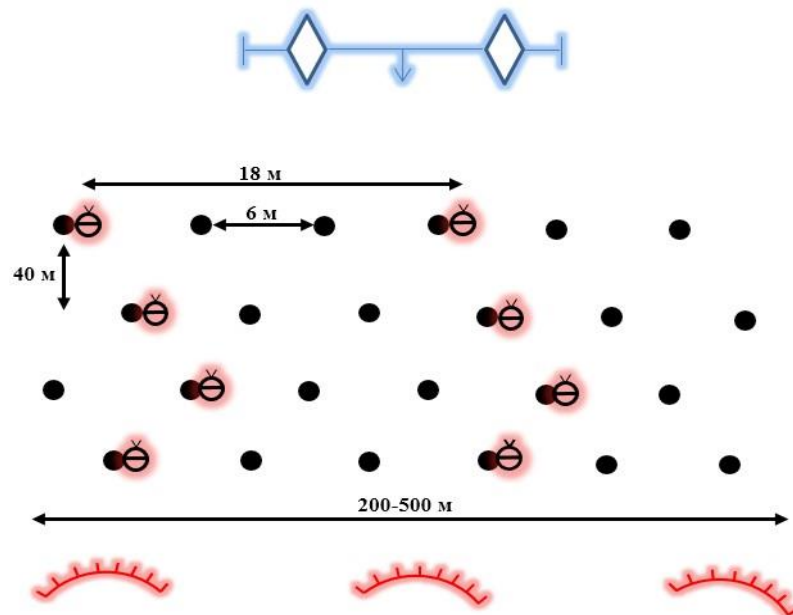
Що робити, як є нестача протитанкових мін?

В умовах нестачі мін на танкодоступній місцевості їх доцільно комбінувати по фронту з невибуховими загородженнями (групи протитанкових мін від 10 до 20 шт.), такими як малопомітна дротяна сітка МЗС. При цьому перша машина в колоні противника потрапляє або на міни, або на МЗС. Для збільшення фронту

комбінованого загородження комплекти МЗС ділились на дві частини, тим самим збільшити її протяжність по фронту з 10 до 20 м, зі зменшеним кроком мінування – від 2 до 3 м.

Напалм для підсилення мінних полів

Застосування підрозділів РХБ захисту здійснювалось для підвищення стійкості оборони на тактичних напрямках і підвищення ефективності вогневого ураження противника. В складі МВЗ закладались ємкості з напалмом (стандартні бочки з ББЦ (напалм) вагою 230 кг). Встановлення ємкостей здійснювалось спільно з встановленням мін на танконебезпечних напрямках (рис 4.1).



(запалювальний фугас), що дозволяло створювати суцільний фронт ураження запалювальними речовинами. Міни поряд з запалювальним фугасом, як правило, встановлювались на невилучаємість з пастками. В безпосередній близькості і навколо запалювального фугасу додатково встановлювались протипіхотні міни. В залежності від задач і місцевості довжина запалювально-фугасного поля, як правило, складала від 200 до 500 м по фронту, глибина – 100 м і більше. Кількість рядів фугасів складало від 3 і більше, а відстань між рядами не менше 40 м.

При наїзді танка на протитанкову міну виникав підриг ємності з вогневою сумішшю (напалмом). Створювався вогневий вал, фрагменти палаючої вогнесуміші розкидалися по місцевості в радіусі до 20 м. Палаючий напалм створював осередки пожарів, підпалював техніку, випалював кисень, створював області високих температур, здійснював психологічний вплив на живу силу противника. Це ускладнювало, а в деяких випадках робило неможливим подальше просування противника на позиції наших підрозділів.

В цей час по команді командирів батальйонів (рот), підрозділи РПВ наносили вогневе ураження по скупченню живої сили противника, вогневим засобам і легкоброньованій техніці (БМП, БТР).

Після застосування запалювальних фугасів і РПВ наступ відновлювався тільки через 3-4 доби, при цьому його інтенсивність, склад сил і засобів зменшувався.

Мінування місць об'їзду¹⁴

Новим в застосуванні МВЗ інженерними підрозділами стало встановлення груп протитанкових мін в місцях об'їзду перешкод (знищеної техніки, зруйнованих ділянок доріг і дорожньо-мостових споруд). При відсутності перешкоди на маршруті руху бронеоб'єктів противника частину мін встановлювалось свідомо з явними демаскуючими ознаками, що змушувало противника здійснювати об'їзд. В той же час міни, призначені для безпосереднього ураження бронеоб'єктів, встановлювались справа і зліва від перешкод протяжності по фронту до 30 м з кожної сторони.

Ураження танків з трапами

Головные машины противника действовали с ножевыми минными трапами. Поэтому в целях их уничтожения до 50% противотанковых мин устанавливалось на неизвлекаемость. Наиболее эффективным вариантом признано применение мин ловушек типа МЛ-8. Отмечено, что МС-3 мало эффективна, так как устройство датчика цели не всегда способствует правильной и надежной ее установке с противотанковой миной, что нередко приводило к преждевременному срабатыванию по окончанию работы временного механизма дальнего взведения.

Протидахові міни на околицях

Досвід застосування протидахових мін ПТДМ-1Р показує, що їх встановлювали на околицях населених пунктів з боку ймовірного напрямку руху бронетехніки противника. При цьому налаштування підривачів мін забезпечувало ураження 3-ї – 4-ї машини в колоні. Такий прийом давав можливість противнику втягнутися в населений пункт колоною, а потім заблокувати його. Даний прийом створював сприятливі умови для ураження бронеоб'єктів противника зосередженим вогнем артилерії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

зс рф з питань протидії нашій тактиці танкових та механізованих підрозділів

(документ є комплексним поглядом противника на тактику протидії наступальним (штурмовим) діям підрозділів Збройних Сил України. Опрацьовано на основі трофейних документів зс рф)

¹⁴ Джерело:

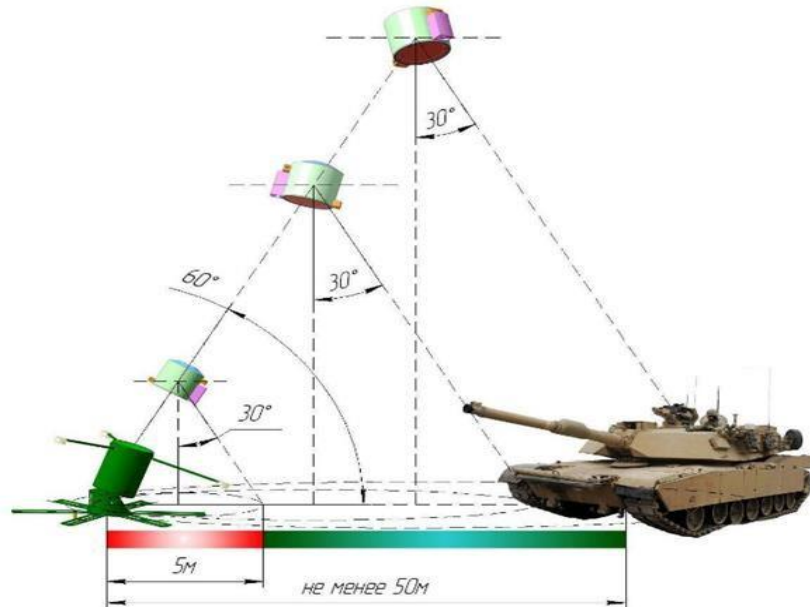


Схема дії протидахової мины ПТКМ-1Р

ДЖЕРЕЛА

1. **«Досвід ведення бойових дій військовими формуваннями російської федерації в операційній зоні оперативно-тактичного угруповання “СОЛЕДАР”»** (1 січня – 28 лютого 2023 року), ОТУ Соледар, січень 2023
2. Збірник №11 матеріалів вивчення бойового досвіду російсько-української війни 2022 року
3. **Миддельдорф Ейке «Русская кампания: тактика и вооружение»**
<http://militera.lib.ru/h/middeldorf/01.html>
 Ейке Миддельдорф – немецкий военный историк, офицер Вермахта и генерал-майор Бундесвера. С 1934 года служил в Вермахте, с началом Второй мировой войны командовал батальоном. Прошел обучение в Генеральном штабе Германии. Затем служил на командных должностях в штабе 4-й танковой дивизии и офицера генерального штаба (ОКХ) на Восточном фронте. После войны успешно занимался бизнесом с электрооборудованием. С 1952 года работал в Ведомстве Бланка, предшественнике Федерального министерства обороны Германии. В 1955 г. снова стал кадровым офицером, занимал командные и штабные посты, в т. ч. начальника штаба III Корпуса в Кобленце. Работал референтом по обобщению тактического опыта в генеральном штабе сухопутных войск Германии. В своих книгах Миддельдорф анализирует особенности ведения боевых действий немецкой и советской армиями в 1941-45 гг., организацию и вооружение основных родов войск воюющих сторон и тактику подразделений и частей. Впервые его книга вышла в Западной Германии в 1956 году; в русском переводе впервые выпущена Военным издательством Министерства обороны СССР в 1958.
<https://www.livelib.ru/author/9649-ejke-middeldorf>
4. **«Аналіз російського Генштабу: проблеми наступу військ РФ у січні 2023 року»**, наприкінці грудня 2022 року, Джерело: <https://censor.net/ua/r3404424>
5. **«Действительно плохие новости» (итоги военной компании 2022-23)**, 22.03.2023, Координационный центр помощи новороссии (КЦПН)
<https://kcpn.info/articles/%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D1%85%D0%B8%D0%B5-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/>
6. **Михаил Головлев, «СВО. Клаузевиц и пустота. Политологический анализ операции и боевых действий»**, Москва, октябрь 2022г.

Додаток: ВВЕДЕННЯ ПРОТИВНИКА В ОМАНУ

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ полягає в поширенні викривленої (хибної) інформації стосовно планів і намірів командування, характеру дій військ, їх дійсного стану та положення

1. Місцевого населення

- a. Розповсюдження інформації через прес-офіцерів бригад (заступників командирів військових частин (підрозділів) по роботі з особовим складом), репортерів, волонтерів в інтересах замислу бойових дій.
- b. Розповсюдженням викривленої інформації та поширення чуток серед місцевого населення призначеним особовим складом під час виконання завдань та бесід з представниками органів місцевого самоврядування.
- c. Розповсюдження спеціально підготовленої інформації серед місцевого населення, в органах місцевого самоврядування (селищних радах, міських, районних адміністраціях).

2. Власних командирів/штабів нижньої ланки

- a. Доведення спеціально підготовленої хибної інформації до командирів і штабів військових частин.

РАДІОГРА + МОБ.ТЛФ

1. **Хибна інформація.** Ведення хибних переговорів по каналах зв'язку (мобільним телефонам) з викладенням спеціально підготовленої інформації.
2. **Хибний напрямок, хибна інфа**
 - a. Ведення радіообмінів між штабами бригад та командирами підрозділів, ЗВРез, МобРез та ПТРез про готовність до виходу підрозділів на хибні райони, рубежі, позиції, на визначених напрямках.
 - b. Робота в бойових радіомережах (на частотах що втратили чинність) на визначених радіонапрямах з веденням радіообміну спеціальними групами зв'язківців.
3. **Радіообмін подалі від КП**

ДЕМОНСТРАЦІЙНІ ДІЇ полягають у здійсненні навмисного показу противнику дій своїх військ (сил) на визначених напрямках (у районах) спеціально виділеними силами і засобами для відвернення його уваги та спонукання до не вигідних дій;

1. Розвідка, рекогносцировка

- a. Ведення (демонстративно) військової розвідки у визначених районах, рубіжах, напрямках на хибному напрямку дій.
- b. Рекогносцировка визначених районів, рубіжів, позиції, маршрутів, переправ для подолання водних перешкод на хибному напрямку дій.

2. Маневри, дії

- a. Переміщення підрозділу у визначений район, рубіж, позицію на хибному напрямку дій.
- b. Бойові (спеціальні) дії підрозділів у визначених районах, рубіжах, позиціях на хибному напрямку дій.
- c. Демонстративна заміна підрозділів у визначених районах, рубіжах, позиціях на хибному напрямку дій.
- d. Тренування підрозділів з висуванням та заняттям на визначених хибних напрямках, рубежах, районах, позиціях.

3. Зосередження, розгортання підрозділів, базових таборів на хибному напрямку дій,

4. Підвезення ракет, боєприпасів, ПММ, продовольства, речового майна, інших видів матеріальних засобів до визначених районів.

ІМІТАЦІЯ обладнання хибних районів їх розташування (пунктів управління, аеродромів, позицій, рубежів, переправ, споруд, маршрутів висування військ, бойових засобів тощо) та показі хибної діяльності з використанням макетів ОБТ, імітаторів, цілей-пасток, інших технічних засобів

МАРКУВАННЯ

Використання або заборона використання особовим складом підрозділів шевронів, умовних позначок, бортових номерів ОБТ, тощо, а також будь-яких написів на техніці, за якими можливе ідентифікувати підрозділ в задлежності від мети та поставлених завдань

ПРИХОВУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬК (сил)

Протидія технічним засобам розвідки противника полягає у проведенні організаційних і технічних заходів, спрямованих на виключення або зниження ефективності ведення розвідки технічними засобами противника.

Захист інформації полягає у виявленні каналів витоку інформації та проведенні заходів щодо запобігання (припинення) несанкціонованого її витоку

1. Обмеження кола посадових осіб, які залучаються до розроблення планувальних документів.
2. Дотримання вимог скритого управління військами шляхом здійснення кодування робочих карт та умовних назв населених пунктів з періодичною їх зміною.
3. Участь у проведенні радіотренувань з висуванням підрозділів зв'язку від районів дійсного розгортання пунктів управління на хибні напрямки.
4. Переміщення в обхід населених пунктів з передбаченням декількох запасних маршрутів висування
 - а. артилерійських підрозділів на вказані тимчасові (запасні) вогневі позиції,
 - б. рух військових колон
5. Організація, здійснення та дотримання суворого пропускового режиму, заборона проведення несанкціонованої фото та відеозйомки військовослужбовцями районів (місць) виконання спеціальних (бойових) завдань.
6. Своєчасне оповіщення підпорядкованих підрозділів про прольоти сил і засобів повітряної розвідки противника, БПЛА.
7. Виконання заходів обмеження переміщення озброєння та військової техніки, військовослужбовців у районах бойового призначення.
8. Суворе дотримання дисципліни під час ведення радіопереговорів, використання кодових таблиць та сигналів на КП (КСП), вогневих (стартових) позиціях, опорних пунктах, у районах зосередження військових частин (підрозділів), у ході здійснення переміщення.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ (ЗА РОЗДІЛАМИ)

1. ПОКРОКОВИЙ «РОЗБІР» ШТУРМОВИХ ДІЙ зс рф та ПРОТИДІЯ ЗСУ. Якими є?
 - а. Дії ЗСУ під час ПІДГОТОВКИ до можливого ШТУРМУ наших позицій зс рф
 - б. Дії ЗСУ під час ШТУРМУ
2. ТАКТИКА АТАК БРОНЕТЕХНІКОЮ. Поясніть як протидіяти і як використовувати ці прийоми?
 - а. Варіант 1 прийому «фронтальна атака через пробитий коридор»
 - б. Варіант 2 прийому «фронтальна атака через пробитий коридор»
 - с. Прийом «РАПТОВИЙ КИДОК»
3. ТАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ «ЗВ'ЯЗКИ»: ТАНК + БМП-2. Поясніть як використовувати ці прийоми? ТАКТИКА АТАК БЕЗ БРОНЕТЕХНІКИ. Поясніть як протидіяти і як використовувати ці прийоми?
 - а. Порядок бою: штурм з закріпленням зс рф
 - б. Штурмові дії в лісосмугах та посадках
 - с. Оборона в лісопосадках зс рф
 - д. Штурмові дії в урбанізованій місцевості
 - е. Атака крізь непрострілюваний коридор без бронетехніки (зс рф)
 - ф. Тактика «притискання» до розривів снарядів
 - г. Тактика "підповзаючої атаки" в зс рф
4. ОРГАНІЗАЦІЯ ШТУРМОВИХ ДІЙ. Поясніть як використовувати ці прийоми?
 - а. Робота командира по організації і проведенню штурму (досвід зс рф)
 - б. Організація штурмових підрозділів – досвід Другої Світової війни
 - с. Склад штурмових груп – яким він повинен бути?

5. ВІЙСЬКОВІ «ХИТРОЩІ». Поясніть як протидіяти і як використовувати ці прийоми?
 - a. Одночасна атака з флангів
 - b. Провокування дружнього вогню
 - c. Несподіваний артналіт
6. ЗАСІДКИ ТА НАЛЬОТИ - де і коли влаштовувати?
7. ТАКТИКА МІНУВАННЯ. Як робити?
 - a. Досвід Бахмута: мінування в умовах безпосередньої близькості до противника
 - b. Мінування власних позицій, детонація - безпілотником
 - c. Мінування перед переднім краєм
 - d. Мінування підступів до позицій (опорних пунктів), досвід II Світової війни – як робити?
 - e. Мінування танконебезпечних ділянок – як робити?
8. ВВЕДЕННЯ ПРОТИВНИКА В ОМАНУ – коли і як проводити?

**Ці аркуші залишені порожніми навмисно. Вони є для
ЗАПISУ ВАШИХ ПИТАНЬ, ЯКІ МАЄТЕ ПОСТАВИТИ ВИКЛАДАЧУ**

